

1949

საქართველოს სსრ განათლების
სამინისტროს ბრძანებითა
და განკარგულებათა

პრებული

წელიწადი მეთერთმეტე

№ 11—12	Сборник приказов и распоряжений Министерства Просвещения Груз. ССР	1949 წ.
---------	---	---------

შ ი ნ ა ა რ ს ი

F 1093

	83.
1. ბრძანება № 3724, ნორჩ ტექნიკოსთა სადგურების მუშაობის გაუმჯობესების შესახებ	2
2. დადგენილება—1949—50 სასწავლო წლისათვის სკოლებისა და საბავშვო დაწესებულებათა მზადების შედეგების შესახებ.	5
3. მიმართვა—აფხაზეთისა და აჭარის სსრ განათლების მინისტრებს, სამხრეთ-ოსეთის ა/ო სახალხო განათლების განყოფილებათა გამგეებს სსრ კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის ასპირანტურაში მასწავლებელთა ჩარიცხვის წესის შესახებ	14
4. მშრომელთა დეპუტატების თეთრიწყაროს რაისაბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის სახალხო განათლების განყოფილების გამგეს თეთრი წყაროს რაიონის სკოლების მუშაობის შედეგების შესახებ	16
5. მშრომელთა დეპუტატების ზემოსვანეთის რაისაბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის სახალხო განათლების განყოფილების გამგეს ზემოსვანეთის რაიონის სკოლების მუშაობის შედეგების შესახებ	24
4. ბრძანება № 3978, კაჭრეთის რაიონის ზოგიერთი სკოლის მუშაობის შესახებ.	44
7. Указания о планировании работы школ и учителя	59

ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა № 3724

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროსადმი

1949 წლის 22 ოქტომბერი.

ნორჩ ტექნიკოსთა სადგურების მუშაობის გაუმჯობესების შესახებ

ნორჩ ტექნიკოსთა სადგურების მუშაობის შემდგომი გაუმჯობესების მიზნით

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა:

1. ნორჩ ტექნიკოსთა სადგურებში საწრეო მუშაობა წარმოებულ იქნეს საათობრივი ანაზღაურების წესით სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოსთან არსებულ სახელმწიფო საშტატო კომისიის დადგენილების შესაბამისად.

2. დაწესდეს ჯგუფების შემდეგი ზღვრული რაოდენობა:

1. ქ. თბილისის ლენინის რაიონის ნორჩ ტექნიკოსთა სადგურში 16

2. ქ. თბილისის სტალინის რაიონის ნორჩ ტექნიკოსთა სადგურში 13

3. ქ. თბილისის ბერიას რაიონის ნორჩ ტექნიკოსთა სადგურში 15

4. ქ. თბილისის ორჯონიკიძის რაიონის ნორჩ ტექნიკოსთა სადგურში 13

5. ქ. თბილისის კიროვის რაიონის ნორჩ ტექნიკოსთა სადგურში 15

6. ქ. თბილისის 26 კომისრის რაიონის ნორჩ ტექნიკოსთა სადგურში 15

7. ქ. სოხუმის ნორჩ ტექნიკოსთა სადგურში	18
8. ქ. ბათუმის	" "	18
9. ქ. სტალინირის	" "	13
10. ქ. ქუთაისის	" "	18
11. გორის	" "	13
12. ქ. ფოთის	" "	12
13. ქ. კიათურის	" "	12
14. ახალქალაქის	" "	6
15. ახალციხის	" "	9

16. ბორჯომის	”	”	9
17. გურჯაანის	”	”	9
18. დუშეთის	”	”	9
19. ზუგდიდის	”	”	9
20. თელავის	”	”	9
21. კასპის	”	”	6
22. მახარაძის	”	”	9
23. ზესტაფონის	”	”	9
24. სამტრედიის	”	”	9
25. სიღნაღის	”	”	6
26. ოჩამჩირის	”	”	9
27. ხაშურის	”	”	12
28. ტყიბულის	”	”	9
29. წყალტუბოს	”	”	6

3. სასწავლო პრაქტიკული მუშაობის ხანგრძლივობა კვირაში თითოეულ ჯგუფში განისაზღვროს ოთხი აკადემიური საათით;

4. ნორჩ ტექნიკოსთა სადგურებში ჩამოყალიბდეს შემდეგი სახის წრეები: ელექტროტექნიკური, ავიასამოდელო, ნორჩრადიომოყვარულთა, სატრანსპორტო, ფოტომოყვარულთა და ქიმიის.

განემართოს ნორჩ ტექნიკოსთა სადგურების დირექტორებს, რომ მათ უფლება აქვთ ადგილობრივი პირობებისა და მატერიალური ბაზის, შესაბამისად მსურველ მოსწავლეთა კონტინგენტის მიხედვით, განსაზღვრონ ჯგუფების რაოდენობა ცალკე წრეებში, მაგრამ ისე, რომ ჯგუფების საერთო რაოდენობა არ აღემატებოდეს ამ ბრძანების მეორე მუხლით დაწესებულ რაოდენობას.

5. წრეების ხელმძღვანელ-მასწავლებელთა ხელფასის ანაზღაურება იწარმოოს მასწავლებელთა განათლების ცენტრისა და პედაგოგიური მუშაობის სტაჟის მიხედვით, ხელფასის ანაზღაურების შესახებ სსრ კავშირის სახკომსაბჭოსა და საკ. კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტის 1943 წლის 11 აგვისტოს № 875 დადგენილების შესაბამისად, საუღუფო ფასების ნაწილობრივ მომატებასთან დაკავშირებით ხელფასის განაკვეთების გადიდების გათვალისწინებით, ხელფასის განაკვეთის იმ კლასისათვის დაწესებული ოდენობით, რომელსაც უწევს მომსახურობას.

6. იმ ნორჩ ტექნიკოსთა სადგურებში, რომელთაც ჰყავთ შტატში წრის ხელმძღვანელები, ლაბორანტები, ინსტრუქტორები და მასობრივი მომუშავეები, დაწესდეს, რომ აღნიშნულმა მუშაკებმა ამ ბრძანების მეორე მუხლით განსაზღვრული ჯგუფების საერთო

რაოდენობიდან საშტატო განაკვეთის ანგარიშში დამატებითი ანაზღაურების გარეშე უხელმძღვანელონ:

ქ. თბილისის ლენინის რაიონის ნორჩ ტექნიკოსთა სადგურში 12 ჯგუფს, კიროვის რაიონის ნ/ტ სადგურში—8-ს, ბერიას რაიონის ნ/ტ სადგურში—8-ს, 26 კომისრის რაიონის ნ/ტ სადგურში—8-ს, ქ. ბათუმის ნ/ტ სადგურში—3-ს, ქ. სოხუმის—12-ს, ქ. ქუთაისის—4-ს სტალინირის—8-ს, ქ. ფოთის—4-ს, ქ. ქიათურის—4-ს, ახალციხის—4-ს, ბორჯომის—4-ს, ხაშურის—3-ს, გორის—8-ს, ზესტაფონის—4-ს, ოჩამჩირის—6-ს, ტყიბულის—4-ს, წყალტუბოს—3-ს, დუშეთის—2-ს და თელავის—4-ს;

7. ნება დაერთოს ახალქალაქის, გურჯაანის, ზუგდიდის, კასპის, მახარაძის, სიღნაღის, სამტრედიისა და ქ. თბილისის სტალინის და ორჯონიკიძის რაიონების ახლადგახსნილ ნორჩ ტექნიკოსთა სადგურებს საათობრივი ანაზღაურება აწარმოონ მიმდინარე წელს ფაქტიურად ჩატარებული მუშაობის შესაბამისად, მაგრამ არაუმეტეს ამ ბრძანების მეორე და მესამე მუხლებით დაწესებული ჯგუფებისა და საათების რაოდენობისა.

ქაქარტველოს სსრ განათლების

მინისტრი მ. კუპრაძე

დადგენილება

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს კოლეგიისა და
დაწესებითი და საშუალო სკოლების მუშაკთა კავშირთა
ცენტრალური კომიტეტის პრეზიდიუმის სხდომისა

1939 წლის 4 თებერვალი

1949-50 სასწავლო წლისათვის სკოლებისა და საბავშვო დაწესებუ-
ლებების მზადების შედეგების შესახებ

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს კოლეგია და საქარ-
თველოს სსრ დაწესებითი და საშუალო სკოლების მუშაკთა პროფკავ-
შირის ცენტრალური კომიტეტის პრეზიდიუმში აღნიშნავენ, რომ
ახალი, 1949-50 სასწავლო წლისათვის სკოლებისა და საბავშვო
დაწესებულებების მომზადების შესახებ საქართველოს სსრ მინისტ-
რთა საბჭოსა და საქართველოს კპ (ბ) ცენტრალური კომიტეტის
1949 წლის 16 მაისის დადგენილების საფუძველზე ადგილობრივ
პარტიული და საბჭოთა ორგანოების უშუალო ინიციატივითა და
ობერპტიული ხელმძღვანელობით მთელს რესპუბლიკაში დროულად
გაიშალა გაცხოველებული მუშაობა ახალი სასწავლო წლისათვის
სკოლებისა და საბავშვო დაწესებულებების საუკეთესოდ მომზადე-
ბის უზრუნველსაყოფად.

მთავრობის მიერ დამტკიცებული გეგმით 1 სექტემბრისათვის
უნდა შეკეთებულიყო 4277 სასკოლო შენობა (მათ შორის კაპიტა-
ლურად—364, მიმდინარე—3913) 31 საბავშვო სახლისა და 239 სა-
ბავშვო ბაღის შენობა. ამ სამუშაოების შესასრულებლად მთავრობის
მიერ ბიუჯეტით გათვალისწინებული იყო 21.281.000 მანეთი.

გეგმით უნდა დამზადებულიყო 12.000 ახალი მერხი, 2.000 ახა-
ლი დაფა, 4.000 სკამი და სხვა. პირველ სექტემბრისათვის რეს-
პუბლიკის ყველა ქალაქსა და რაიონში სკოლების შენობების კაპი-
ტალური და მიმდინარე რემონტი ძირითადად დამთავრდა.

გადაჭრებით შესრულდა მერხების, დაფების, სკამებისა და სხვა
ინვენტარის დამზადების გეგმა. აგრეთვე 1 სექტემბრისათვის შეკე-
თებული იქნა 50.000-ზე მეტი მერხი, 5.000-ზე მეტი დაფა და
18.000-ზე მეტი სკამი, მაგიდა და კარადა.

პირველ სექტემბრისათვის მიზიდული იქნა სკოლებში 88.600-კუბ მეტრი შეშა (შეშის მიზიდვის გეგმა შესრულდა 80%).

აბაშის, თელავის და ხულოს რაიონების კოლმეურნეების პატრიოტულმა თაოსნობამ, სკოლებისადმი საუკეთესო მასობრივი დახმარების გაწევისათვის სოციალისტური შეჯიბრების გაშლის შესახებ, მთელს რესპუბლიკაში უდიდესი გამოხმაურება ჰპოვა. სკოლის ახალ სასწავლო წლისათვის მზადებაში დახმარება ნამდვილ სახალხო მოძრაობად გადაიქცა.

ჩვენი რესპუბლიკის რაიონების კოლმეურნეებმა, წარმოება-დაწესებულებებმა და სამეურნეო ორგანიზაციებმა იკისრეს ვალდებულებანი და აქტიურად ჩაებნენ სოციალისტურ შეჯიბრებაში ახალი სასწავლო წლისათვის სკოლების საუკეთესოდ მომზადებისათვის.

ხულოს, ქედას, ლენინგორის, კასპის, აბაშის, თელავის, გეგეჭკორის, ორჯონიკიძის, ჩოხატაურის, ქ. ქუთაისის, წყალტუბოს, ლაგოდეხისა და სხვა რაიონების კოლმეურნეებმა მთელი პასუხისმგებლობით მოჰკიდეს ხელი ნაკირ ვალდებულებათა შესრულებას. სასკოლო სამუშაოების შესასრულებლად გამოჰყვეს მუშახელი, გამწევი ძალა, გამოჩახეს საშენი მასალა, შექმნეს ხელოსანთა ბრიგადები და უფასო შრომითი მონაწილეობით ახალი სასწავლო წლისათვის მრავალი სკოლა საუკეთესოდ მოამზადეს.

ამას გარდა 24 რაიონში კოლმეურნეების ინიციატივით წელს აშენდა 48 ახალი სასკოლო შენობა დაწყებითი, რვაწლიანი და საშუალო სკოლებისათვის. აგრეთვე მიშენებული იქნა 116 სასკოლო ოთახი. აშენებული იქნა მასწავლებელთა საცხოვრებლად 29 ერთბინიანი შენობა.

ასევე მნიშვნელოვანი დახმარება გაუწიეს სკოლებს საშეფო ორგანიზაციებმა. ასე, მაგალითად, ქ. თბილისის სკოლებს „საქჩაიმ“, „შახტმშენმა“, „ხრამგესმშენმა“, „ავტორემონტქარხანამ“, „სა-ოროთქლმავლო დებომ“ და სარემონტო კანტორამ, მრავალმა ქარხანამ და სამეურნეო ორგანიზაციებმა გაუკეთეს მაღალხარისხოვანი რემონტი და სკოლების კეთილმოწყობისათვის დახარჯეს 1.158.000 მანეთი.

ქ. ქუთაისის „საავტომობილო ქარხანამ“, „მანქანათმშენებელმა ქარხანამ“, საკონსერვო ქარხანამ და აბრეშუმის კომბინატმა საშენ მასალითა და ფულადი სახსრებით დაეხმარენ სკოლებს. მათი მონაწილეობით შეკეთებული იქნა ქ. ქუთაისის ყველა სასკოლო შენობა. სკოლებში მოწესრიგდა გამთბობი მოწყობილობანი, ელექ-

ტროგაყვანილობა, წყალსადენის მილები და კანალიზაცია, მოზიდული იქნა შეშა და ნახშირი.

ქ. ბათუმის „პურტრესტმა“, „აჭარკოოპკავშირმა“, და სხვებმა შეფობა იკისრეს ქ. ბათუმის სკოლებზე და ნაკისრი ვალდებულებანი პირნათლად შეასრულეს.

ქ. ფოთის სკოლებს უდიდესი დახმარება გაუწიეს კოლხიდმშენმა და „ნავსადგურის“ სამმართველომ. ასევე დახმარება გაუწიეს სკოლებს სოხუმის, ოჩამჩირის, ვაგრის, ბორჯომის, ლენინგორის, გორისა და სხვა ქალაქების წარმოება-დაწესებულებებმა.

1949—50 სასწავლო წელს მასწავლებელთა კადრების ხარისხობრივი შემადგენლობის გაუმჯობესების მიზნით, მნიშვნელოვანი ნაბიჯები იქნა გადადგმული. საქართველოს დაწყებით, რვაწლიან და საშუალო სკოლებში წელს ახლად დაინიშნა 2.500-ზე მეტი სათანადო კვალიფიკაციის მქონე მასწავლებელი. მათგან 1350 სახელმწიფო უნივერსიტეტისა და პედაგოგიური ინსტიტუტის კურსდამთავრებულია. მაგრამ პედაგოგების დარგში ძირითად ნაკლად მაინც რჩება ის, რომ ყველგან რუსულ ენასა და ლიტერატურას არ ასწავლიან ამ საგნის სათანადოდ მცოდნე მასწავლებლები. წელსაც მათი შეცვლა მთლიანად მაღალკვალიფიციური მასწავლებლებით შეუძლებელი შეიქნა ასეთების უყოლობის გამო.

ჯერ კიდევ აკლია სკოლებს უცხო ენების მასწავლებლები.

ამ უკანასკნელი წლების განმავლობაში საგრძნობლად გაუმჯობესდა სახელმძღვანელო წიგნების გამოცემის საქმე. 1949 წლის ბოლოსათვის გამოცემა 105 სახელწოდების ქართული სახელმძღვანელო წიგნები 3.100.000 ტირაჟით, ე. ი. ორჯერ მეტი, ვიდრე 1945 წელს და ერთნახევარჯერ მეტი, ვიდრე 1948 წელს.

პირველ სექტემბრისათვის გამოიცა 84 სახელწოდების ქართული სახელმძღვანელო წიგნი 2.336.900 ეგზემპლარის რაოდენობით. საკმაო რაოდენობით შემოიზიდა მოძმე რესპუბლიკებიდან სახელმძღვანელო წიგნები რუსული, სომხური და აზერბაიჯანული სკოლებისათვის. პირველ სექტემბრისათვის რუსული სკოლებისათვის შემოზიდულია 67 სახელწოდების წიგნი 415. 541 ეგზემპლ. რაოდენობით. სომხური სკოლებისათვის 38 სახელწოდების 161.120 ეგზ. რაოდენობით, აზერბაიჯანული სკოლებისათვის 42 სახელწოდების 44.120 ეგზ. რაოდენობით.

სახელმძღვანელო წიგნების თავისუფლად გაყიდვამ დიდად შეუწყო ხელი წიგნების მოსწავლეებამდე დაყვანის საქმეს. წიგნით მოვაკრე ორგანიზაციებს სკოლებში მიაქვთ საჭირო წიგნები და

ორგანიზებულად აწვდიან მოსწავლებს. გასულ წლებთან შედარებით გაუმჯობესდა აგრეთვე მოსწავლის რვეულების დამზადების საქმე, მაგრამ წელს ამ დარგში დამაკმაყოფილებელი მდგომარეობა არ არის. წელს გეგმით უნდა დამზადებულიყო 27.500.000 ცალი რვეული. პირველ სექტემბრისათვის დამზადდა 14.066.100 ცალი რვეული, გეგმა შესრულებულია 51,1%. გეგმის შესრულებაში ჩამორჩენა გამოწვეულია სათანადო ქალაქის უქონლობით. სხვა სასწავლო ნივთების (მელანი, კალამი, ფანქარი. კალმისტარი, სანელნე, ცარცი) სკოლები უზრუნველყოფილნი არიან.

საგრძობლად გაუმჯობესებულია წელს სკოლების სასწავლო კაბინეტებისა და სასკოლო ბიბლიოთეკების თვალსაჩინო ხელსაწყო-იარაღებითა და საჭირო ლიტერატურით შევსების საქმე.

ჩვენი რესპუბლიკის სკოლების სასწავლო კაბინეტები მიიღებენ 3.150.000 მანეთის ხელსაწყო-იარაღებს, ხოლო სასკოლო ბიბლიოთეკები 1.200.000 მანეთის სხვადასხვა სახის ლიტერატურას.

პარტიისა და საბჭოთა მთავრობის მიერ დასახული ამოცანის შესაბამისად, ჩვენს რესპუბლიკაში 1949—50 სასწავლო წლიდან ტარდება საყოველთაო-სავალდებულო სწავლება ქალაქად საშუალო სკოლისა და სოფლად რვაწლიანი სკოლის ფარგლებში. ამ ამოცანის განსახორციელებლად დასახული იქნა სათანადო ღონისძიებანი. ახალი სასწავლო წლისათვის მზადებასთან დაკავშირებით ცალკეულ რაიონებსა და ქალაქებში დაზუსტებული იქნა მე-5 კლასებში ჩასაბმელ მოსწავლეთა რაოდენობა (რაც დაახლოებით შეადგენს 80.000) ასევე დაზუსტდა ქალაქად მე-9 კლასებში ჩასაბმელ მოსწავლეთა რიცხვი (რაც შეადგენს 8.000) და მიღებული იქნა საჭირო ზომები პირველ სექტემბრიდან მათი სკოლებში ჩასაბმელად.

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს კოლეგია და საქართველოს დაწყებითი და საშუალო სკოლის მუშაკთა პროფკავშირის ცენტრალური კომიტეტის პრეზიდიუმი ადგენენ:

1. იმის გამო, რომ მთელი რიგი ქალაქებისა და რაიონების განათლების განყოფილებათა გამგეებმა საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსა და საქართველოს კპ(ბ) ცენტრალური კომიტეტის ბიუროს 1949 წლის 16 მაისის დადგენილების საფუძველზე ადგილობრივი პარტიული და საბჭოთა ორგანოების ხელმძღვანელობით პასუხისმგებლობითა და მონდომებით მოეკიდნენ ახალი, 1949—50 სასწავლო წლისათვის მზადების საქმეს და მნიშვნელოვან წარმატებებს მიაღწიეს, გამოეცხადოთ მადლობა:

ქ. თბილისის განათლების განყოფილების გამგეს ანხ. ბ. ბარამიძეს; ახალციხის რაიონის განათლების განყოფილების გამგეს

ამხ. გ. დეკანოიძეს, აბაშის რაიონის განათლების განყოფილებების გამგეს ამხ. გ. დანელიას, კავშირის რაიკომის თავმჯდომარეს ამხ. ჩაგანავას; ქ. თბილისის ბერიას რაიონის განათლების განყოფილების გამგეს ამხ. ვ. სიჭინავას; ბორჯომის რაიონის განათლების განყოფილების გამგეს ამხ. ბ. მინჯიას, კავშირის რაიკომის თავმჯდომარეს ამხ. ა. კაკაჭიშვილს, ჯგერქვორის რაიონის განათლების განყოფილების გამგეს ამხ. გ. ჩიქოვანს, გურჯაანის რაიონის განათლების განყოფილების გამგეს ამხ. ი. ნასყიდაშვილს, კავშირის რაიკომის თავმჯდომარეს ამხ. ა. ანტონოვას, გალის რაიონის განათლების განყოფილების გამგეს ბ. ჭოლარას, ვაგრის რაიონის განათლების განყოფილების გამგეს ამხ. შ. ხუნტუას, ვანის რაიონის განათლების განყოფილების გამგეს ამხ. გ. ძაგნიძეს, კავშირის რაიკომის თავმჯდომარეს ამხ. პ. გოგლიშვილს, თეთრიწყაროს რაიონის განათლების განყოფილების გამგეს ამხ. მ. სიმონიშვილს, კავშირის რაიკომის თავმჯდომარეს ამხ. ი. ალიხანიძეს; თელავის რაიონის განათლების განყოფილების გამგეს ამხ. ა. ნადაშვილს, კავშირის რაიკომის თავმჯდომარეს ამხ. ლაზარიშვილს; კასპის რაიონის განათლების განყოფილების გამგეს ამხ. ვ. ალექსიძეს, კავშირის რაიკომის თავმჯდომარეს ამხ. დავითაშვილს; ქ. თბილისის ლენინის რაიონის განათლების განყოფილების გამგეს გ. გიორგაძეს, კავშირის რაიკომის თავმჯდომარეს ამხ. ვ. კვალაიშვილს; ლანჩხუთის რაიონის განათლების განყოფილების გამგეს ამხ. გ. ჩხაიძეს, კავშირის რაიკომის თავმჯდომარეს ამხ. ბისეიშვილს; ლენინგორის რაიონის განათლების განყოფილების გამგეს ამხ. ჯიოევს, ლაგოდეხის რაიონის განათლების განყოფილების გამგეს ამხ. კ. ქებაძეს, კავშირის რაიკომის თავმჯდომარეს ამხ. რ. არუთინოვას; ქ. თბილისის ორჯონიკიძის რაიონის განათლების განყოფილების გამგეს ამხ. პ. ლოგუას, კავშირის რაიკომის თავმჯდომარეს ამხ. ლ. ვაბუნიას; ქ. თბილისის 26 კომისრების რაიონის განათლების განყოფილების გამგეს ამხ. ვ. გიორგაძეს, კავშირის რაიკომის თავმჯდომარეს ამხ. ს. ფეიქრიშვილს; ორჯონიკიძის რაიონის განათლების განყოფილების გამგეს ამხ. გ. კიკნაძეს, ონის რაიონის განათლების განყოფილების გამგეს ამხ. ჯაფარიძეს, კავშირის რაიკომის თავმჯდომარეს ამხ. პ. ჯაფარიძეს; სამტრედიის რაიონის განათლების განყოფილების გამგეს ამხ. გ. კანდელაკს, კავშირის რაიკომის თავმჯდომარეს ამხ. მ. პაპავას; ქ. ქუთაისის განათლების განყოფილების გამგეს ამხ. აკ. კობალაძეს, ქუთაისის რაიკომის განათლების განყოფილების გამგეს ამხ. გ. შავეგულიძეს, კავშირის რაიკომის თავმჯდომარეს

ამხ. ქ. ხაზარაძეს; ჩოხატაურის რაიონის განათლების განყოფილების გამგეს ამხ. გ. კალანდაძეს, კავშირის რაიონის თავმჯდომარეს ამხ. წ. დოლიძეს, ჩხოროწყუს რაიონის განათლების განყოფილების გამგეს ამხ. ნ. გობეჩიას; წულუკიძის რაიონის განათლების განყოფილების გამგეს ამხ. პაპასკირს, წყალტუბოს რაიონის განათლების განყოფილების გამგეს ამხ. ვ. ჩოგოვაძეს, წალენჯიხის რაიონის განათლების განყოფილების გამგეს ამხ. ვ. კაკაჩიას, ხულოს რაიონის განათლების განყოფილების გამგეს ამხ. გ. ხოზრევანიძეს, ქ. ფოთის განათლების განყოფილების გამგეს ამხ. ი. წოწონავას.

2. აღინიშნოს, რომ ზოგიერთი რაიონის განათლების განყოფილებებმა საჭირო ოპერატიული ხელმძღვანელობა ვერ გაუწიეს სკოლების სასწავლო წლისათვის მზადების საქმეს, სათანადოდ ვერ ჩაუდგნენ სათავეში მშრომელი მოსახლეობის თაოსნობას, დადგენილ ვადებში არ შეასრულეს სამინისტროს დავალებანი და არ მიაწოდეს მას ინფორმაცია ანგარიშები. ამგვარ მდგომარეობას ჰქონდა ადგილი ამბროლაურის რაიონში (განყოფილების გამგე ამხ. მაჭავარიანი), ასპინძის რაიონში (განყოფილების გამგე ამხ. ქავზინაძე), ახალქალაქის რაიონში (განყოფილების გამგე ამხ. კარაპეტეიანი), გორის რაიონში (განყოფილების გამგე ამხ. ჯაფიაშვილი), ზუგდიდის რაიონში (განყოფილების გამგე ამხ. შ. სიჭინავა), მცხეთის რაიონში (განყოფილების გამგე ამხ. ვ. მაცაბერიძე), ქარელის რაიონში (განყოფილების გამგე ამხ. ალავერდაშვილი), ყაზბეგის რაიონში (განყოფილების გამგე ამხ. ვ. ხახლიშვილი), ყვარელის რაიონში (განყოფილების გამგე ამხ. მ. ბართაია), ჩხარის რაიონში (განყოფილების გამგე ამხ. აკ. ჟღენტი), ცაგერის რაიონში (განყოფილების გამგე ამხ. სვანიძე), წალკის რაიონში (განყოფილების გამგე ამხ. ტერსენოვი), წითელწყაროს რაიონში (განყოფილების გამგე ამხ. ვ. დოლენჯიშვილი).

3. აღინიშნოს წარმოება-დაწესებულებების, სამეურნეო ორგანიზაციებისა და კოლმეურნეების ღვაწლი და დახმარება სკოლების ახალ სასწავლო წლისათვის მომზადების საქმეში, რისთვისაც სკოლის მუშაკების სახელით გამოეცხადოთ მადლობა:

თბილისის სტალინის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორს ამხ. ნ. კეცხოველს, „საქ. № შახტმშენის“ დირექტორს ამხ. მარიახინს, „საქართველოს ჩაის“ დირექტორს ამხ. მ. სარჯველაძეს, „ქიმილაკოკრასკის“ დირექტორს ამხ. ცქიტიშვილს, კერამიკული კომბინატის, მმართველს ამხ. მელაძეს, „ხრამგესმშენის“ მმართველს ამხ. ვ. ქანკვეტაძეს, „გლავტეხსნაბნეფტის“ მმართველს ამხ. ნახაპეტოვს, ავტოსარემონტო ქარხნის დირექტორს ამხ. გ. კიკნაძეს, „საქ.

სართავსატრიკოტაჟო კომბინატის“ დირექტორს ამხ. თ. გოგოლაძეს, მუდკამვოლის ფაბრიკის დირექტორს ამხ. ნ. თუშიშვილს, ინსტრუმენტალური ქარხნის დირექტორს ამხ. ხითარიშვილს, ამხ. ხვედელიანს, ლანჩხუთის რაიონის—ლანჩხუთის ჩაის ფაბრიკის დირექტორს ამხ. დ. ცინცაბაძეს, ახალციხის რაიონის შახტის ხელმძღვანელობას (მეტრეველსა და ჯაფარიძეს), კასპის რაიონის კასპის ცემენტის ქარხნის დირექტორს ამხ. სავინსკის, ქ. ბათუმის „პურტრესტის“ მმართველს ამხ. თ. მალრაძეს, „გემთშემკეთებელი ქარხნის“ დირექტორს ამხ. კაჩანინს, „აჭარსარეწაო კავშირის“ დირექტორს ამხ. ბ. ხალვაშს, „აჭარკოვპკავშირის“ დირექტორს მეგრელიძეს, მანქანათმშენებელი ქარხნის დირექტორს ამხ. მგალობლიშვილს, ქ. ფოთის „კოლხიდმშენის“ მმართველს ამხ. ა. ვაბუნიას, ნავთსადგურის უფროსს ამხ. კ. რეკვაავას, ტყიბულის რაიონის „შახტმშენტრესტის“ მმართველს ამხ. შ. ცირეკიძეს, ლენინის სახელობის შახტის უფროსს ამხ. ქ. თათარაშვილს, ქ. ქუთაისის ავტოქარხნის მშენებლობის უფროსს ამხ. ს. ოდიშარიას, სამთომანქანათმშენებელ ქარხნის დირექტორს ამხ. ივანოვს, საკონსერვო ქარხნის დირექტორს ამხ. პ. მაჭარაძეს, აბრეშუმის კომბინატის დირექტორს—ამხ. მიქელაძეს; ბორჯომის ჩამომსხმელი ქარხნის დირექტორს ამხ. ქ. გოგიტიძეს, სამტრედიის რაიონის კულაშის სარეწაო არტელების თავმჯდომარეებს ამხ. ამხ. მ. მირილაშვილს და იზ. მირილაშვილს, აფხაზეთის ასსრ ტრესტის „სუხუმშენის“ მმართველს ამხ. ლ. გვათუას, შავი ზღვის რკინიგზის მშენებლობის უფროსს ამხ. ცატუროვს, სანატორიუმ „საქართველოს ჩაის“ დირექტორს ამხ. წილოსანს.

აღნიშნოს შემდეგი კოლმეურნეობებისა და სასოფლო საბჭოების ენერგიული მუშაობა:

ლ ა ნ ჩ ხ უ თ ი ს რ ა ი ო ნ ი ს — გულიანის ხოზე დიასის სახ. კოლმეურნეობა, ჯურუყყეთის სასოფლო საბჭო; შუხუთის საბჭოთა კავშირის გმირების სახ. კოლმეურნეობა, ლანჩხუთის სტალინის სახელობის კოლმეურნეობა, თეთრი წყაროს რაიონის პრიუტის კოლმეურნეობა, ლოუბნის კოლმეურნეობა, ლიანის კოლმეურნეობა.

ა ხ ა ლ ც ი ხ ი ს რ ა ი ო ნ ი ს — წობტევის სასოფლო საბჭო, საძვლის სასოფლო საბჭო, წყალთბილის სასოფლო საბჭო, ხეოთის სასოფლო საბჭო;

ლ ე ნ ი ნ გ ო რ ი ს რ ა ი ო ნ ი ს — ლარგვისის სასოფლო საბჭო, ჩურთიანის სასოფლო საბჭო, კარჩოხის სასოფლო საბჭო, საფერშეთის სასოფლო საბჭო;

კ ა ს პ ი ს რ ა ი ო ნ ი ს — მალრიანთკარის კოლმეურნეობა, გორაკის კოლმეურნეობა;

ა ბ ა შ ი ს რაიონის—ქოლობნის სასოფლო საბჭო, მარნის კოლმეურნეობა, სამიქაოს კოლმეურნეობა;

ხ უ ლ ო ს რაიონის—დროფნისის კოლმეურნეობა, რიყეთის კოლმეურნეობა, უჩამ ბაშის კოლმეურნეობა, სოფ. ტუჩაძეების კოლმეურნეობა, ოლადაურის კოლმეურნეობა;

ქ ე დ ი ს რაიონის—ქედის მე-18 პარტყრილობის სახელობის კოლმეურნეობა, სოფ. ცხემნის ტელმანის სახ. კოლმეურნეობა, გუნდაურის კოლმეურნეობა, ნამონასტრების კოლმეურნეობა;

წ უ ლ უ კ ი ძ ი ს რაიონის—ქვედა კინჩხის კოლმეურნეობა;

ვ ა ნ ი ს რაიონის—ქვედა-ვანის სასოფლო საბჭო; კუშუბოურის სასოფლო საბჭო.

ტ ყ ი ბ უ ლ ი ს რაიონის—ძმუისის კოლმეურნეობა; გურნის კოლმეურნეობა, კურსების კოლმეურნეობა;

ო რ ჯ ო ნ ი კ ი ძ ი ს რაიონის—თეთრიწყაროს კოლმეურნეობა; ნადაბურის კოლმეურნეობა, ხედის კოლმეურნეობა, ვარძიას კოლმეურნეობა, ხევის კოლმეურნეობა, უბისის კოლმეურნეობა, ხუნევის კოლმეურნეობა, გოლათუბნის კოლმეურნეობა, ვახანის კოლმეურნეობა;

გ ე გ ე ჭ კ ო რ ი ს რაიონის—გაქედლის სასოფლო საბჭო, ინჩხურის სასოფლო საბჭო, პატარა ინჩხურის სასოფლო საბჭო;

ქ უ თ ა ი ს ი ს რაიონის—პატრიკეთის კოლმეურნეობა, ქვიტირის კოლმეურნეობა, დღნორისის კოლმეურნეობა;

წ ყ ა ლ ტ უ ბ ო ს რაიონის—მალაკის სასოფლო საბჭო, ჩუნეთის სასოფლო საბჭო, წყალტუბოს სასოფლო საბჭო, ქვილიშორის კოლმეურნეობა;

ჩ ო ხ ა ტ ა უ რ ი ს რაიონის—ბურნათის კოლმეურნეობა; ბასილეთის კოლმეურნეობა, ქვემო-ერკეთის კოლმეურნეობა, წიფნარის კოლმეურნეობა;

ლ ა გ ო დ ე ხ ი ს რაიონის—ყარსუბნის სასოფლო საბჭო, „ლენინის ხსოვნის“ სახ. კოლმეურნეობა, „ახალგაზრდა კომუნისტის“ სახ. კოლმეურნეობა, „ხეთაგუროვის“ კოლმეურნეობა, ლელიანის სოფლის საბჭო;

ო ნ ი ს რაიონის—ზვარეთის სასოფლო საბჭო;

ბ ო რ ჯ ო მ ი ს რაიონის—პატარა ახალ-დაბის სასოფლო საბჭო, ტაძრისის სასოფლო საბჭო.

ჩ ხ ო რ ო წ ყ უ ს რაიონის—კირცხის კოლმეურნეობა, პირველი მაისის სახელობის კოლმეურნეობა, მუხურის კავანოვიჩის სახ. კოლმეურნეობა;

თ ი ა ნ ე თ ი ს რაიონის—საყარაულოს კოლმეურნეობა;

გურჯაანის რაიონის—ველისციხის სასოფლო საბჭო, ვეჯი-
ნის სასოფლო საბჭო, შრომის სასოფლო საბჭო;

წალენჯიხის რაიონის—დიმიტროვის სახ. კოლმეურნეობა, მი-
ქოიანის სახ. კოლმეურნეობა, უტუ მიქავას სახ. კოლმეურნეობა,
ბერიას სახ. კოლმეურნეობა, ტელმანის სახ. კოლმეურნეობა, ორ-
ჯონიკიძის სახ. კოლმეურნეობა, მიქავას სასოფლო საბჭო, ქალის
სასოფლო საბჭო;

სამტრედიის რაიონის—იანეთის კოლმეურნეობა, წინაკუთხის
კოლმეურნეობა; ნაბაკევის კოლმეურნეობა, კვირიკეს კოლმეურნე-
ობა,

დუშეთის რაიონის—ჩოხის კოლმეურნეობა, სონდისველის
მოლოტოვის სახ. კოლმეურნეობა, ჯავახიანთკარის მიქოიანის სახ.
კოლმეურნეობა;

აფხაზეთის ასსრ გალის რაიონის—ოტობაიას „მშრო-
მელი გლეხის“ სახ. კოლმეურნეობა;

გაგრის რაიონის—სოფ. ლესელიძის სტალინის სახ. კოლ-
მეურნეობა, სოფ. სიხარულის ბერიას სახ. კოლმეურნეობა, სოფ.
კინგისების, კინგისების სახ. კოლმეურნეობა, ბერიას სახ. საბჭოთა
მეურნეობა;

სოხუმის რაიონის—სოფ. ბესლეთის ბერიას სახ. კოლმეურ-
ნეობა, სოფ. შუქურის „წითელი შუქურას“ კოლმეურნეობა;

ოჩამჩირის რაიონის—სოფ. თხინის, ლენინის სახ. კოლმე-
ურნეობა, სოფ. ატაარა, ბერიას სახ. კოლმეურნეობა.

4. დაევალოს განათლების განყოფილებათა გამგეებს და კავში-
რის საოლქო, საქალაქო და რაიონულ კომიტეტებს განსაკუთრე-
ბული ყურადღება მიაქციონ სასკოლო შენობებისა და დგამავეჯის
მოვლა-დაცვის საქმეს, აღკვეთონ სკოლებში სასკოლო ნივთებისა-
დმი უდიერი და უდარდელი დამოკიდებულების ყოველგვარი გამოვ-
ლინებანი და მიაღწიონ სასწავლო წლის დამთავრებამდე სასკოლო
შენობა-ქონების დაუზიანებლად შენახვას.

5. დაევალოს დაწყებითი და საშუალო სკოლების სამმართველოს
და კავშირის ცენტრალური კომიტეტის მუშაკებს სკოლებისა და
ძირეული პროფორგანიზაციების მუშაობის შემოწმებისას მიაქცი-
ონ ყურადღება სასკოლო ქონების მოვლის მდგომარეობას და ამ
საქმეში უპასუხისმგებლობის შემჩნევის შემთხვევაში დამნაშავის
მიმართ მიიღონ ზომები.

საქართველოს სსრ განათლების

მინისტრი ვ. კუპრაძე

აზსაზეთისა და აზარის ასსრ განათლების მინისტრებს. სამსრეთ-ოსეთის ავტონომიური ოლქის განათლების განყოფილების გამგეს, რაიონულ და საქალაქო განათლების განყოფილებათა გამგეებს

სსრ კავშირის მმცნიერებათა აკადემიის ასპირანტურაში
მასწავლებელთა ჩარიცხვის წესის შესახებ

„შვიდწლიან და საშუალო სკოლებისათვის მასწავლებლების მომზადების შესახებ“ სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს 1949 წლის 1 თებერვლის № 426 დადგენილების საფუძველზე სსრ კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის ასპირანტურის შემადგენლობაში ეწყობა პედაგოგიურ და სამასწავლებლო ინსტიტუტებისათვის მეცნიერულ-პედაგოგიური კადრების მომზადება. მომზადება იწარმოებს შემდეგ სპეციალობებში: ფილოსოფია, ლოდიკა, პოლიტეკონომია, ისტორია, ლიტერატურა და ენა, გეოგრაფია, ფიზიკა, მათემატიკა და ბიოლოგია.

ასპირანტურის დაკომპლექტება მოხდება სსრ კავშირის მეცნიერებათა აკადემიაში მოძმე რესპუბლიკების განათლების სამინისტროთა მიერ მივლინებულ პირებისაგან. მივლინებულმა პირებმა აკადემიაში უნდა ჩააბარონ მისაღები გამოცდები, რის შემდეგ ისინი ჩარიცხებიან ასპირანტურაში და სამი წლის საასპირანტო მომზადების შემდეგ გამოიგზავნებიან სათანადო განათლების სამინისტროთა განკარგულებაში პედაგოგიურ და სამასწავლებლო ინსტიტუტებში გამოსაყენებლად.

ასპირანტურაში შემსვლელმა უნდა ჩააბაროს მისაღები გამოცდები თავის სპეციალურ საგანში, მარქსიზმ-ლენინიზმში და ერთერთ უცხო ენაში. ის პირები, რომლებიც გამოცდას ვერ ჩააბარებენ, უკანვე გამოიგზავნებიან სათანადო სსრ განათლების სამინისტროს განკარგულებაში.

გაცნობებთ რა ამას, გავალებთ:

1. უმოკლეს ხანში ჩაატაროთ საჭირო ახსნა-განმარტება მასწავლებელთა შორის სსრ კავშირის აკადემიის ასპირანტურის მნიშვნელობის შესახებ მეცნიერულ-პედაგოგიური კადრების მომზადების დარგში და შეარჩიოთ ღირსეული კანდიდატები ხსენებული აკადემიის ასპირანტურაში გასაგზავნად;

2. ასპირანტურაში გასაზღვრენ კანდიდატთა მასალები: განცხადება, პეტობიოგრაფია, კადრების აღრიცხვის პირადი ბარათი, უმაღლესი სასწავლებლის დამთავრების დიპლომის ასლი, დახასიათება, ცნობა ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ, ორი ფოტოსურათი, — თქვენი უშუამდგომლობის თანდართვით აუცილებლად წარმოდგენილი უნდა იქნეს საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს უმაღლესი სკოლების განყოფილებაში არა უგვიანეს 15 ივლისისა.

ასპირანტურაში შემსვლელთათვის თავისუფალი ადგილების რაოდენობა განსაზღვრული არ არის, ვინაიდან ასპირანტურაში მიღება იწარმოებს კონკურსით, მისაღები გამოცდების შედეგების საფუძველზე.

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტრო თქვენს მიერ გადმოგზავნილ მასალებს განიხილავს და სათანადო უშუამდგომლობით გაუგზავნის სსრ კავშირის მეცნიერებათა აკადემიას. ასპირანტურაში მისაღები გამოცდების ჩატარება იწარმოებს 1 სექტემბრიდან, რის შესახებ იმ მასწავლებლებს, რომელნიც დაშვებულნი იქნებიან გამოცდებზე საგანგებოდ ეცნობებათ.

მასწავლებელთა ფენებიდან სათანადო კანდიდატების შერჩევისა და მასალების დროულად წარმოდგენის მთელი პასუხისმგებლობა ეკისრება აფხაზეთისა და აჭარის ასსრ განათლების მინისტრებსა და რაიონულ და საქალაქო განათლების განყოფილებათა გამგეებს

ს ა ფ უ ძ ე ე ლ ი: საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს კოლეგიის 1949 წლის 3 მაისის დადგენილება.

**საქართველოს სსრ განათლების
მინისტრი მ. კუპრაძე**

1949 წ. 5 მაისი.

მზრომელთა დეპუტატების თეთრიწყაროს რაინაზგოს აღმასრულებელი კომიტეტის სახალსო განათლების განყოფილების გაგვას

თეთრიწყაროს რაიონის სკოლების მუშაობის შემოწმების
შედეგების შესახებ

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს დაწყებითი და საშუალო სკოლების სამმართველოს მიერ თეთრიწყაროს რაიონის სკოლების მიმდინარე წლის ოქტომბრის თვეში ჩატარებული გამორკვევის შედეგად წარმოდგენილი მასალებით დასტურდება, რომ მანგლისის, თეთრიწყაროს, ასურეთისა და ბოგვის საშუალო და დიდი თონეთის რვაწლიან სკოლებში მეცნიერებათა სწავლების საქმისა და აღმზრდელობითი მუშაობის გაუმჯობესების მხრივ ერთგვარი მიღწევებია მოპოვებული.

კარგად მუშაობენ მასწავლებლები: თ. სიმონიშვილი, ა. ჯაფარიძე, ქ. ჩხაიძე (ქართული ენა და ლიტერატურა), ტ. სალარიძე, მ. სალარიძე, გოლოვა, ყარამანოვა (რუსული ენა და ლიტერატურა), შ. ჩაჩუა, ი. აპოსტოლოვი (ისტორია) და სხვ. ისინი საფუძვლიანად ემზადებიან გაკვეთილისათვის, გაკვეთილს ატარებენ მიმზიდველად, სწორად ახდენენ შესწავლილი მასალის გამეორებას, გადასაცემ მასალას მოხდენილად იყენებენ სააღმზრდელო მიზნით და მოსწავლეებს აძლევენ მკვიდრსა და საფუძვლიან ცოდნას.

დასახელებულ სკოლებში დანერგილია გეგმიანი მუშაობა, ყველა სკოლაში მასწავლებლებს აქვთ წლიური-კალენდარული გეგმები, ჩამოყალიბებულია საგნობრივი კომისიები, თითოეული სკოლის საგნობრივ კომისიას აქვს სამუშაო გეგმა.

დიდი-თონეთის რვაწლიანი სკოლის დაწყებითი კლასების რუსული ენის მასწავლებლები, ბოგვის სკოლის IV კლასის, მანგლისის II და III კლასის მასწავლებლები შესაფერ კურადლებას აქცევენ მოსწავლეთა ზეპირმეტყველებისა და წერის კულტურის განვითარებას, საკმაოდ ავარჯიშებენ მოსწავლეებს ტექსტის კითხვაში, დასმულ კითხვებზე გამართული პასუხის გაცემაში, წერითი ნამუშევრებს ატარებენ საკმაო რაოდენობით, დროულად ასწორებენ ნამუშევრებს, მოსწავლეებს აძლევენ სწორი წერის ნიმუშებს. საფუ-

ძვლიან ცოდნას ამჟღავნებენ ცალკეულ საგნებში დიდი თონეთის რვაწლიანი სკოლის VII და VIII კლასების, მანგლისის საშუალო სკოლის V კლასის და თეთრიწყაროს საშუალო სკოლის VII კლასის მოსწავლეები.

სკოლებში საკმაო მუშაობაა ჩატარებული სასკოლო ასაკის ბავშვთა განთესვისა და უმიზეზოდ გაცდენებისა და გაკვეთილებზე დაგვიანების წინააღმდეგ.

მიუხედავად ამისა ზევითდასახელებული სკოლების სასწავლო-სააღმზრდელო მუშაობაში ადგილი აქვს თვალსაჩინო ნაკლოვანებებს.

ა) ასურეთისა და ბოგვის საშუალო სკოლებში პედაგოგიური საბჭოს სხდომები არ იწვევა სისტემატურად; ასურეთის საშუალო სკოლაში მიმდინარე წლის 11 ოქტომბრამდე ჩატარებულია მხოლოდ ერთი სხდომა, ბოგვის საშუალო სკოლაში კი ორი სხდომა. პედაგოგიურ საბჭოს სხდომებზე უმთავრესად იხილება ზოგად-პედაგოგიური ხასიათის საკითხები. არ არის პრაქტიკაში შემოღებული ცალკე სასწავლო დისციპლინების სწავლების მდგომარეობის მოსმენა. ასურეთის საშუალო სკოლაში დღემდე არ განუხილავთ პედაგოგიურ საბჭოს სხდომაზე საქართველოს სსრ განათლების მინისტრის წერილი—1949-50 სასწავლო წლის ამოცანების შესახებ. მსგავსი მდგომარეობაა მანგლისისა და თეთრიწყაროს საშუალო სკოლებში.

ბ) სკოლებში გაკვეთილების სამეცადინო ცხრილი არაა შედგენილი სწორად, გაკვეთილების ცხრილში სამუშაო დღეები არ არის დატვირთული თანაბრად, ზოგ სკოლაში ქართული ენისა და ქართული ლიტერატურის ნაცვლად წერია „ქართული“. ხშირად ფიზკულტურას დათმობილი აქვს პირველი და მეორე გაკვეთილები, ხოლო ქართულ ენასა და ლიტერატურას, რუსულ ენასა და ლიტერატურას, ისტორიასა, და ფიზიკას მეხუთე და მეექვსე გაკვეთილები.

გ) კლასის ხელმძღვანელების სასწავლო-სააღმზრდელო გეგმები ზერეღედ და სკოლის სპეციფიური პირობებისა და შესაძლებლობის გათვალისწინებლად არის შედგენილი; გეგმაში არ არის გათვალისწინებული აღმზრდელობითი ხასიათის მუშაობის კონკრეტული საკითხები. ცალკე კლასების მოსწავლეთა ასაკობრივი თავისებურებათა შესაბამისად და არსებითად ცოტა რამ არის გაკეთებული მოსწავლეებში კულტურული ჩვევების დანერგვის დარგში.

დ) ღარიბია ფიზიკის, ქიმიისა და ბიოლოგიის კაბინეტები. კაბინეტებისათვის ცალკე ოთახები არ არის გამოყოფილი; ბოგვის

საშუალო სკოლაში ფიზიკისა და ქიმიის კაბინეტები მოთავსებულია პატარა ოთახში. თეთრიწყაროს საშუალო სკოლაში ფიზიკის, ქიმიისა და ბიოლოგიის კაბინეტები დირექტორის კაბინეტშია მოთავსებული, მსგავსი მდგომარეობაა მანგლისის ქართულ საშუალო და ასურეთის საშუალო სკოლებში.

ე) სკოლების უმრავლესობაში სასკოლო ბიბლიოთეკები მოუწყვარიგებელია, ბიბლიოთეკები წიგნადი ფონდით ღარიბია; ბოგვის საშუალო სკოლაში 579 ცალი წიგნია, მანგლისის ქართულ საშუალო სკოლაში 458, ბევრი მათგანი ერთნაირი სახელწოდებისაა. ამ სკოლების X და XI კლასის მოსწავლეები წიგნებით არ სარგებლობენ, მათ დღემდის არცერთი წიგნი არა აქვთ წაღებული ბიბლიოთეკიდან. სკოლებს არა აქვთ შედგენილი სკოლის გარეშე საკითხავი წიგნების სია, არ არის შთაბეჭდილების წიგნი და სხვ.

ვ) ადგილი აქვს მოსწავლეთა სკოლიდან გასვლის შემთხვევებს: დიდი თონეთის რვაწლიან სკოლიდან განთესილია 41 მოსწავლე, მანგლისის რუსულ საშუალო სკოლიდან 7, ბოგვის საშუალო სკოლიდან 7 და ასურეთის საშუალო სკოლიდან—5 მოსწავლე.

ი) ზოგიერთი სასწავლო დისციპლინის სწავლება არ დგას სათანადო სიმაღლეზე.

ასურეთის საშუალო სკოლის V კლასის (მასწავლებელი ელენე ხიდურელი) მოსწავლეებმა ქართულ ენაში მომზადების დაბალი დონე გამოამჟღავნეს. მოსწავლეებს არ შესწევთ უნარი შესწავლილი მასალის დალაგებულად გადმოცემისა, ისინი სიტყვებს დამახინჯებულად წარმოთქვამენ. მოსწავლეთა უმრავლესობა V კლასის პროგრამით გათვალისწინებულ მასალას ვერ ფლობს. მოსწავლე შ. გ. წერა სრულებით არ იცის.

ბოგვის საშუალო სკოლის V კლასის მასწავლებელი თინა ნიკურაძე მასალას გრამატიკიდან ზერეღედ, ნაჩქარევად ხსნის, გრამატიკის სწავლებას არ უკავშირებს ლიტერატურულ მასალას, ყოველდღიურ სასაუბრო ენას, რის გამო მოსწავლეებს გრამატიკის წესები გაუაზრებლად აქვთ გაზეპირებული. ზოგიერთმა მოსწავლემ ნაწარმოების ტექსტი არ იცის, ზოგი მოსწავლე ამბობს—„ნატომ თავი დაიხრჩო ალგეთში“ (ოსმანალას თავგადასავალი).

მანგლისის რუსულ საშუალო სკოლის VII კლასში (მასწავლებელი თამარ ბერძენიშვილი) მოსწავლეების უმრავლესობამ ქართული ენა არ იცის. მოსწავლეები შესწავლილ მასალას—„ქაჯანა“—მექანიკურად ყვებიან, სიტყვების შინაარსი არ ესმით, სიტყვების მარაგი არა აქვთ. დაბალია ამ სკოლაში მოსწავლეთა წერიითი მეტყველების დონეც. მასწავლებლები ზერეღედ ეკიდებიან მოსწავლეთა

წერითი ნაშრომების გასწორება; მე-5 კლასის მოსწავლის ნ. ს. რვე-
ულში სიტყვაში—„მ სექტემბრის“, მასწავლებელს „ი“ წაუშლია და
დაუტოვებია „სექტემბრს“, აღნიშნული სკოლის V, VI, VII კლასებში
მასწავლებელი არ იყენებს საპროგრამო მასალის მიხედვით საჭირო
წერით სახეებს. ამ კლასებში წერითი მუშაობის ძირითად სახედ
გამოყენებულია კითხვებზე პასუხის გაცემა და დაფიდან გადაწერა.
მასწავლებელი არ ზრუნავს მოსწავლეებში დამოუკიდებელი წერი-
თი მუშაობის ჩვევების გამომუშავებისათვის. VI კლასის მოსწავ-
ლეების წერითი ნამუშევრები (მასალა „ჩვენი ნიშას“ მოკლე ში-
ნაარსი) ერთმანეთისაგან არის გადაწერილი.

ასურეთის საშუალო სკოლის დაწყებით კლასებში საკლასო წერა
ყოველდღიურად არ ტარდება. ამ სკოლის I კლასში (მასწ. მ. დობ-
ნაძე) წერა და კითხვა ერთდროულად არ სწარმოებს. საკლასო წე-
რა მასწავლებელმა დაიწყო მაშინ, როცა ასო „გ“ საცნობდა. მანამ-
დე გაცნობილი ასოები მოსწავლეებს არ უწერია. ამავე სკოლის
IV კლასის მასწავლებელი გ. გიორგობიანი წერით ნამუშევრებს
გულდასმით არ ასწორებს. მოსწავლის გ. დ. ნამუშევარში გაუსწო-
რებელია 21 შეცდომა, ამავე მოსწავლის მეორე ნაშრომში გაუ-
სწორებელია 14 შეცდომა. ორივე ნამუშევარი შეფასებულია
„4“.

ზოგ სკოლაში რუსული ენის სწავლება ცუდად არის დაკენებული.
მანგლისის საშუალო სკოლის II და III კლასების რუსული ენის
მასწავლებლების (კეშელაშვილი, მ. მუქირიშვილი) წლიური კალენ-
დარული სამუშაო გეგმები ზერელედ აქვთ შედგენილი. II და III კლა-
სებში წლიურ კალენდარულ სამუშაო გეგმებში არ არის მოცემული
კონკრეტულად გასაველი მასალა. გეგმაში უწერიათ „გავლილი
შემოდგომის მასალას“ ზამთრის მასალის, გაზაფხულის მასალას.
გეგმებში დაშვებულია ენობრივი ხასიათის შეცდომები. ბოგვისა
და თეთრიწყაროს საშუალო სკოლების V კლასებში რუსულ ენაში
მოსწავლეთა ცოდნა ძალზე დაბალია. მოსწავლეებს არ გააჩნია
სიტყვათა მარაგი, ტექსტი გაუაზრებლად აქვთ გაზეპირებული. არ
იციან გავლილი მასალა.

დიდი თონეთის რეაწლიანი სკოლის VI კლასის მოსწავლეებმა
(მასწ. ნუკურაშვილი), არ იციან გავლილი მასალა („Лисица и вино-
град“, „Стрекоза и муравей“, „Лисичка и кувшин“, „Спасли
поезд“) შემოწმების დღესაც არცერთმა მოსწავლემ (ერთის გარდა)
არ იცოდა გაკვეთილი („Случай с летчиком“).

ასურეთის საშუალო სკოლის III კლასის მოსწავლეებს (მასწ. კობახიძე) არა აქვთ გამომუშავებული რუსული ასოების სწორად წერის ჩვევა. მასწავლებელი არ აძლევს მათ საჭირო ნიმუშებს სწორი წერისათვის.

ამ სკოლების რუსული ენის ზოგიერთი მასწავლებელი გულდასმით არ ასწორებს წერით ნამუშევრებს. ბოგვის საშუალო სკოლის IX—XI კლასების მოსწავლეთა წერით ნამუშევრებში (მასწ. თ. სალარიძე) გაუსწორებელია მრავალი შეცდომა. არც ერთ სკოლაში არ ტარდება რუსულ ენაში წერითი მუშაობა დადგენილი ნორმების მიხედვით. არ ტარდება რუსულ ენაში სავარჯიშო წერა, რის შედეგად საკონტროლო წერა ხშირ შემთხვევაში ტარდება მოსწავლეთა წინასწარი მომზადების და საჭირო ვარჯიშის გარეშე. ასეთი მუშაობის შედეგია, რომ ასურეთის საშუალო სკოლის VII კლასში 19 მოსწავლის ნამუშევრიდან რუსულ ენაში 18 ნამუშევარი შეფასებულია „1“ და „2“.

რაიონის ზოგ სკოლაში ცუდად არის დაყენებული ისტორიის სწავლება. დიდი-თონეთის რვაწლიანი სკოლის V კლასის მოსწავლეებს (მასწ. სიხარულიძე) საფუძვლიანად არა აქვთ შეთვისებული გავლილი მასალა, მოსწავლეებმა არ იციან ვის ეწოდებოდა ფარაონი, არა აქვთ ნათელი წარმოდგენა ეგვიპტის გაერთიანების შესახებ, არა აქვთ გამომუშავებული მასალის დალაგებით გადმოცემის უნარი.

მანგლისის რუსული საშუალო სკოლის V კლასის მოსწავლეებმა (მასწ. იურკინა) არ იციან სად მდებარეობს ეგვიპტე, როდის მოხდა იქსოსების შემოსევა, საერთოდ ისინი იჩენენ გავლილი მასალის უცოდინარობას. მაგ., მოსწავლეებს არა აქვთ გარკვეული წარმოდგენა მონათა და გლეხთა აჯანყების შესახებ ეგვიპტეში, არ იციან ძველი ეგვიპტის წყობილება და სხვ.

ასეთივე მდგომარეობაა ამავე სკოლის VI კლასში. ამ კლასის მოსწავლეებმა ვერ შესძლეს პელოპონესის ომების მიზეზების დასახელება, ბუნდოვანი წარმოდგენა აქვთ ბერძნულ კულტურაზე, ვერ ასახელებენ ათენის დამარცხების მიზეზებს. არადაამაკმაყოფილებლად ისწავლება სამოქალაქო ისტორია ს. ასურეთის საშუალო სკოლაში (მასწ. კვაჭანტირაძე). აღნიშნული სკოლის V კლასის მოსწავლეებმა არ იციან ისტორიული ტერმინები—„ფარაონი“, „ნომი“, „ნომარხი“, ვერ ახერხებენ რუკაზე ორიენტირებას, ეგვიპტეს მცირე აზიაში ეძებენ. არ იციან თუ როგორ მოხდა ნომების გაერთიანება და სხვ. ისტორიაში დაბალი ცოდნა გამოამჟღავნებს ს. ბოგვის საშუალო სკოლის IX კლასის მოსწავლეებმა (მასწ.

ჯმუხადე). მათ ცუდად იციან გავლილი მასალა, არც ერთმა მოსწავლემ არ იცოდა მასალა „უძველესი მონათმფლობელური სახეობის მწიფოები ჩვენი ქვეყნის ტერიტორიაზე“, არ იციან თუ როგორ მოხდა აღმოსავლეთ სლავთა პირველი პოლიტიკური გაერთიანება VI—VIII საუკუნეში, ვერ ერკვევიან კიევის სამთავროს გაძლიერების მიზეზებში. ამავე სკოლის VIII კლასის მოსწავლეებს არ ესმით დიდ გეოგრაფიულ აღმოჩენათა მნიშვნელობა, არ იციან თუ რა ცვლილებანი მოჰყვა დიდ გეოგრაფიულ აღმოჩენებს ევროპის ეკონომიკაში, ვერ აღწერეს გერმანიის საერთო მდგომარეობა რეფორმაციის წინ.

სასწავლო-აღმზრდელი მუშაობაში ზემოაღნიშნულ ნაკლოვანებათა დროულად აღმოფხვრის მიზნით აუცილებელია გატარებული იქნეს შემდეგი ღონისძიებანი:

I

1. სკოლის დირექტორებმა განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ სკოლებში პედაგოგიურ-მეთოდური მუშაობის გაუმჯობესების საქმეს, დაახუტონ მეთოდურ გაერთიანებათა და საგნობრივი კომისიების მუშაობის გეგმები, გეგმებში გაითვალისწინონ ცალკეული საგნის სწავლების გაუმჯობესების მეთოდური საკითხები და მუშაობა იმგვარად წარმართონ, რომ საკითხების განხილვაში აქტიურ მონაწილეობას ლეზლობდნენ მასწავლებლები და შემუშავებული ღონისძიებანი ნამდვილად ეხმარებოდნენ მასწავლებლებს პრაქტიკულ მუშაობაში.

სკოლაში მეთოდური მუშაობის სათანადო სიმაღლეზე დაყენებისათვის მტკიცედ იხელმძღვანელონ საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს მიერ გამოცემული ბროშურით „მეთოდური მუშაობა სკოლაში“.

2. არსებული დებულების შესაბამისად ჩაატარონ პედაგოგიური საბჭოს სხდომები. პედაგოგების სამუშაო გეგმაში გაითვალისწინონ ცალკეული საგნის სწავლების გაუმჯობესების საკითხები—გაკვეთილებზე დასწრების შედეგები, მეთოდური მუშაობა სკოლაში, კლასის ხელმძღვანელის მუშაობა, შეგნებული დისციპლინის დანერგვისა და სხვა საკითხები. საბჭოს სხდომისათვის საფუძვლიანად მოამზადონ საკითხები და დასახონ მეთოდურ პედაგოგიურად გამართული ღონისძიებანი საგნების სწავლების გაუმჯობესების უზრუნველსაყოფად.

3. განსაკუთრებული კონტროლი და მეთვალყურეობა გაუწიონ ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლებს ელენე ხიდე-

რელს, თინა ნიკურაძეს, თამარ ბერძენიშვიოს, რუსული ენის მასწავლებლებს—კობახიძეს, ზ. კეშელაშვილს, მ. მუქირიშვილს, ისტორიის მასწავლებლებს—სიხარულიძეს, იურკინას, გ. კვაჭანტირაძეს სისტემატური დასწრებითა და გაკვეთილისათვის მომზადების ხარისხის შემოწმებით, პედსაბჭოს სხდომებზე მათი მუშაობის შესახებ საკითხის მოსმენის საფუძველზე დაუსახონ მათ კონკრეტული ღონისძიებანი საგნების სწავლებაში არსებული ხარვეზების გამო-სასწორებლად.

4. არსებითად გარდაქმნან კლასგარეშე და სკოლისგარეშე მუშაობა. კლასის ხელმძღვანელების გეგმები იმგვარად ააგონ, რომ მათში გათვალისწინებული იქნეს აღმზრდელიობითი მუშაობის კონკრეტული საკითხები, შესრულების ფორმები და სახეები და დააწესონ სისტემატური კონტროლი ამ გეგმების შესრულებაზე.

5. სისტემატურად და გულდასმით შეისწავლონ წერიითი მუშაობის მდგომარეობა სკოლაში, საკითხი ხშირად განიხილონ პედაგოგიურ საბჭოს სხდომაზე. გამოავლინონ წერიითი მუშაობაში არსებული დეფექტები და განათლების სამინისტროს მითითებათა შესაბამისად მასწავლებლებს ყოველმხრივ დაეხმარონ წერიითი მეტყველების საქმის სათანადო სიმალლეზე დასაყენებლად.

6. განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ კლასგარეშე კითხვის ორგანიზაციის საქმეს. ცალკე კლასების მიხედვით შეადგინონ საკითხავ წიგნთა სარეკომენდაციო სიები, შეავსონ სასკოლო ბიბლიოთეკები სათანადო ლიტერატურით. დაავალონ კლასის ხელმძღვანელებსა და მასწავლებლებს ხელი შეუწყონ მოსწავლეებს კლასგარეშე წიგნების კითხვის საქმეში. მოაწყონ მკითხველთა შეკრებები. წაკითხული წიგნის შესახებ აზრთა გაცვლა-გამოცვლა და კარგ მკითხველთა წახალისება.

7. გადამქრელი ზომები მიიღონ სკოლებში სანიტარულ-ჰიგიენური თვალსაზრისით სათანადო პირობების შექმნისათვის. ყოველდღიური მეთვალყურეობა დააწესონ პირადი ჰიგიენის დაცვაზე და მიაღწიონ იმას, რომ მოსწავლეები სკოლაში დადიოდნენ წესიერად და სუფთად ჩაცმული.

8. გულდასმით შეისწავლონ სკოლებიდან მოსწავლეთა ჩამოშორების მიზეზები და უახლოეს დროში უზრუნველჰყონ განთესილი ბავშვების სკოლაში დაბრუნება.

აღკვეთონ სკოლიდან მოსწავლეების უმიზეზოდ ჩამოშორების შემთხვევები და დასახონ ქმედითი ღონისძიებანი ყველა კლასში მოსწავლეთა კონტინგენტის წლის ბოლომდე მთლიანად შენარჩუნებისათვის. მიიღონ ზომები გასულ წელს IV კლასის ყველა კურს-

დამთავრებულთა მე-5 კლასში ჩასაბმელად. მტკიცედ გაატარონ განათლების სამინისტროს მითითებანი მოსწავლეთა მოძრაობის აღრიცხვის შესახებ.

II.

იმის გამო, რომ დაწყებითი კლასების მასწავლებლები—გ. დობნაძე, გ. გიორგობიანი; ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლები—ელენე ხიტურელი, თინა ნიკურაძე, თამარ ბერძენიშვილი; რუსული ენის მასწავლებლები—კობახიძე, ზ. კეშელაშვილი, მ. მუქიურიშვილი; ისტორიის მასწავლებლები—სიხარულიძე, იურკინა, გ. კვაჭანტირაძე, ჯმუხაძე საკმაოდ არ მუშაობენ თავისთავზე, სისტემატურად და გულმოდგინედ არ ემზადებიან გაკვეთილისათვის და მათი მოსწავლეების ცოდნა დაბალია, მათ ეძლევათ მითითება და მტკიცე დავალება—თავისთავზე შეუნიღებელი მუშაობით, გაკვეთილებისათვის ყოველდღიურად საფუძვლიანად მომზადებით, უზრუნველჰყონ უახლოეს დროში, არსებულ ნაკლოვანებათა გამოსწორება.

III.

ა) განათლების განყოფილების გამგემ ყველა სკოლის პედაგოგიურ საბჭოს სხდომაზე განიხილოს ეს მიმართვა და დასახოს კონკრეტული ღონისძიებანი აღნიშნული დეფექტების გამოსასწორებლად;

ბ) მეორე მეოთხედის განმავლობაში შეისწავლოს ამ გამოკვლევის შედეგად სკოლებისა და მასწავლებლებისადმი მიცემული მითითებების შესრულება და მოკლე ანგარიში ამის შესახებ წარმოადგინოს განათლების სამინისტროში არა უგვიანეს 1 იანვრისა.

საქართველოს სსრ განათლების

მინისტრი ვ. კუპრაძე

მზრომელთა დეკრეტების შემოსვანეთის რაისაზორს ალმასრულეზელი კომიტეტის სახალხო განათლების განყოფილების გაგვას

შემოსვანეთის სკოლების მუშაობის შემოწმების შედეგების შესახებ

1949 წლის ოქტომბერში საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს დაწყებითი და საშუალო სკოლის სამმართველოს მიერ შემოწმებული იქნა სასწავლო-სააღმზრდელო მუშაობა ზემოსვანეთის რაიონის: მესტიის, ბეჩოს, ხაიშის, მულახის, იფარის საშუალო და ქუბერის, ლახამულას, ფარის, ეცერის, ლენჯერის, წვირმისა და ლატალის რვაწლიან სკოლებში.

დადასტურდა, რომ ამ სკოლებში ძირითადად დამაკმაყოფილებლად ტარდება საყოველთაო-სავალდებულო სწავლების კანონი, სკოლები იცავენ დაწესებულ რეჟიმსა და შინაგანაწესს.

შემოდასახელებულ სკოლებიდან ზოგიერთში დამაკმაყოფილებლად არის დაყენებული ცალკე საგნების სწავლება. ასე, მაგალითად. ხაიშის საშუალო სკოლის XI კლასის მოსწავლეებმა კარგად იციან გავლილი ლიტერატურული მასალა—ა. ყაზბეგისა და ვაჟაფშაველას ნაწარმოებები (მასწ. ც. ჯაფარიძე); მესტიის საშუალო სკოლის V კლასის (მასწ. ლ. ჯაფარიძე) მოსწავლეები კარგად ერკვევიან წინადადების შინაარსობრივ აგებულებაში; ამავე სკოლის XI კლასის (მასწ. ი. მარგინი) მოსწავლეებმა სათანადო ცოდნა გამოამჟღავნეს ლიტერატურის თეორიაში, კარგად გაარჩიეს ყაზბეგის „მამის მკვლელი“ და ა. შ.

დამაკმაყოფილებელ ცოდნას ამჟღავნებენ ბეჩოს საშუალო სკოლის მოსწავლეები ქიმიკაში (მასწ. ი. ხორგვანი); VIII კლასის მოსწავლეებს გავლილი მასალიდან დამაკმაყოფილებლად აქვთ შეთვისებული ნივთიერებათა ხსნადობა და მასზე ტემპერატურის გავლენა, ახერხებენ ნივთიერებათა გაწმენდის ტექნიკაში ხმარებული ზოგიერთი წესის დახასიათებას; იმავე სკოლის XI კლასის მოსწავლეებს ნათელი წარმოდგენა აქვთ გზების გრამ-მოლოკულურ მოცულობაზე, იციან ავოგადროს კანონი და მისი მნიშვნელობა ქიმიური ფორმულებით და ტოლობებით გაანგარიშებისათვის.

დამაკმაყოფილებელ ცოდნას ამჟღავნებენ მესტიის საშუალო სკოლის VII კლასის მოსწავლეები ზოოლოგიაში (მასწ. ვ. მეგენი-იშვილი); კარგად იციან გეომეტრიაში შესწავლილი მასალა ხაშის საშუალო სკოლის IX კლასის მოსწავლეებმა (მასწ. დ. შარვაძე); დამაკმაყოფილებლად იციან გავლილი მასალა ისტორიაში სოფ. ფარის 8-წლიანი სკოლის მე-7 კლასის მოსწავლეებმა (მასწ. რ. მგელაძე) და მესტიის საშ. სკოლის მე-5 კლასის მოსწავლეებმა (მასწ. რ. ჯაფარიძე).

ზემოხსენეთის რაიონის ზემოდასახელებული სკოლების მუშაობაში ადგილი აქვს სერიოზულ ნაკლოვანებებსაც:

სკოლებში ჯერ კიდევ აქვს ადგილი განთევას: სასწავლო წლის დასაწყისიდან მარტო ხაიშის, მესტიისა და მულახის საშუალო სკოლებიდან 45 მოსწავლეა განთესილი, ასევე ფარის რვაწლიან სკოლიდან განთესილია 7 მოსწავლე, ბეჩოს საშუალო სკოლიდან—9, ქუბერის რვაწლიან სკოლიდან—8 და ლატალის რვაწლიან სკოლიდან—9 მოსწავლე. ამ სკოლებში მოუგვარებელია სკოლაში ჩარიცხულ და სკოლიდან გასულ მოსწავლეთა აღრიცხვის საქმე, არ არსებობს მოსწავლეთა მოძრაობის აღრიცხვის რეგული, ხშირად მოსწავლეთა ჩარიცხვა სხვადასხვა კლასებში სათანადო დოკუმენტების გარეშე ხდება.

არადამაკმაყოფილებელ მდგომარეობაშია სასკოლო შენობები. სასკოლო შენობების მიმდინარე და კაპიტალური შეკეთებისათვის ბიუჯეტით გათვალისწინებული თანხა 100.000 მანეთამდე დახარჯულია, მაგრამ შეკეთების ხარისხი ძალზე დაბალია; მრავალი სკოლის ფანჯრებში მინები არ არის ჩასმული, მათ ნაცვლად ფიცრებია გამოყენებული და ამის შედეგად საკლასო ოთახები დაზნელებულია; კედლები უხარისხოდ არის შეეთეთრებული; შენობის სახურავები შეუკეთებელია და ზოგ საკლასო ოთახში წვიმა ჩამოდის (ფარის რვაწლიანი სკოლა); ბეჩოს საშუალო სკოლას (დირექტორი შ. ბალანჩივაძე) არა აქვს შენობაში შესასვლელი კიბე, დერეფნის ქერი შეუღესავია და ქვედა სართულში, კიბეების ქვეშ, იატაკი არ არის დაგებული. ამავე დროს მიმდინარე წლის ზაფხულის განმავლობაში ამ სკოლის კაპიტალურ შეკეთებაზე დახარჯულია 30000 მანეთი. ასევე, ლახამულის 8-წლიანი სკოლის მიმდინარე შეკეთებაზე დღემდე დახარჯულია 4700 მანეთი, მაგრამ სკოლის არც ერთ საკლასო ოთახში ფანჯრებს მინა არა აქვს და დერეფნის ფანჯრები ჩარჩოების უქონლობის გამო შექედილია ფიცრებით. სკოლების შეკეთების ხარჯები უკანონოდ განაღდებულია, შესრულებულ სამუშაოზე სათანადო აქტების შეუდგენლად.

სკოლების დიდ ნაწილში სრულებით არ ექცევა ყურადღება სრულფასოვან დაცვას. ბეროს, მესტიის, იფარის საშუალო და მაღალი მშენებლის, კუბერის, ფარის, წვიმრის, ლატალის და ეცერის რვაწლიან სკოლებში საკლასო ოთახები თვეობით არ ირეცხება. ბეროს საშუალო სკოლის ქვედა სართულში საღორეა მოწყობილი, ხოლო ეზოში სკოლის შენობის გვერდით მიშენებულია ბოსელი; იფარის საშუალო სკოლაში არაა მოწყობილი საპირფარეშო მასწავლებელთათვის, ხოლო მესტიის საშუალო სკოლას საპირფარეშო საერთოდ არა აქვს.

არაღმავიწყობელი მდგომარეობაა აგრეთვე სკოლების დგამ-ავეჯით: მერხებით, დაფებით, სკამებით, კარადებით—უზრუნველყოფის დარგში. ხაიშის საშუალო სკოლაში დაფებად გამოყენებული აქვთ უბრალოდ შეჭედილი შეუღებავი ფიცრები, ამ სკოლის მე-9 კლასში დადგმულ 7 მერხიდან არცერთს არა აქვს სახურავი, ხოლო 4-ს არ გააჩნია უჯრები წიგნების შესანახად. ბეროს საშუალო სკოლაში დაფებს სიძველისაგან სრულიად გადაცლილი აქვთ ლაქი და მათზე ცარციით წერა შეუძლებელია.

სკოლები, თითქმის სანახევროდ, მოუმარაგებელია სახელმძღვანელოებით, რვეულებით და სხვა სასწავლო ნივთებით. სკოლის დირექტორებს არ უწარმოებიათ ნახმარი სტაბილური სახელმძღვანელოების შეგროვება; ამ გარემოებისათვის არც განათლების განყოფილებას მიუქცევია ყურადღება; სკოლები განიცდიან რვეულების ნაკლებობას, ამავე დროს რაიონის ცენტრში, წიგნის მაღაზიაში, 10 ოქტომბრისათვის გაუნაწილებელი ეწყო 5000 ცალამდე რვეული.

ახალი სახელმძღვანელოებით და სხვა სასწავლო ნივთებით რაიონის სკოლების მომარაგებას ხელს უშლის ტრანსპორტის უქონლობა. 4 ოქტომბრისათვის ხაიშის საშუალო სკოლას დაწყებითი კლასის არცერთი სახელმძღვანელო არ ჰქონდა მიღებული; ეცერის 8 წლიანი სკოლის V კლასში 21 მოსწავლიდან არითმეტიკის ამოცანათა კრებული მხოლოდ 2 მოსწავლეს ჰქონდა, ხოლო არითმეტიკის სახელმძღვანელო არც ერთს არ გააჩნდა. მულახის საშუალო სკოლის XI კლასის არც ერთ მოსწავლეს არ ჰქონდა ასტრონომიის სახელმძღვანელო და მოსწავლეები სარგებლობდნენ მასწავლებლის წიგნით, ამავე სკოლის მე-10 კლასში 14 მოსწავლიდან მხოლოდ 7 მოსწავლეს ჰქონდა ნახმარი სახელმძღვანელო ფიზიკაში. ლენჯერის რვაწლიანი სკოლის VIII კლასში 20 მოსწავლიდან ქიმიაში სახელმძღვანელო არ ჰქონდა 17 მოსწავლეს და ა. შ.

ამავე დროს ზოგიერთ სკოლაში მოსწავლეებს არა აქვთ, ისეთი სახელმძღვანელო წიგნები, რომელიც რაიკავშირის მესტიის მაღაზია-

ში მოიპოვება; მაგ. მესტიის საშუალო სკოლის V კლასის მოსწავლეებს აკლიათ გეოგრაფიის სახელმძღვანელოები, მაშინ, როცა მესტიის რაიკავშირის მალაზიაში ეს წიგნი გასაყიდად მოიპოვება 200 ცალის რაოდენობით; ლატალის მ-წლიანი სკოლის I კლასის მოსწავლეებს აკლიათ არითმეტიკის სახელმძღვანელო, მალაზიაში კი 100 ცალი წიგნია.

სკოლებში არაა მოწყობილი სასწავლო კაბინეტები ფაზიკაში, ქიმიასა და ბუნებისმეტყველებაში. სკოლის ხელმძღვანელები არი ცნობენ საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს ბრძანებებსა და მითითებებს აღნიშნულ დისციპლინების სწავლების საქმეში თვალსაჩინოების გამოყენების ღონისძიებათა შესახებ. ბეჩოს საშუალო სკოლის (დირექტორი შ. ბალანჩივაძე—ფიზიკის მასწავლებელი) შენობა შესაძლებლობას იძლევა, რათა ფიზიკის, ქიმიის და ბიოლოგიის კაბინეტებისათვის გამოყოფილი იყოს ცალკე ოთახი, ამის მიუხედავად სასწავლო კაბინეტების მოწყობილობანი: ხელსაწყო-იარაღები, პრეპარატები, მოდელები და სხვა, ერთ დიდ საწყობად გამოყენებულ ოთახშია თავმოყრილი და მოუვლელობის გამო ფუჭდება.

სკოლათა უმრავლესობას ძალზე მცირე რაოდენობით გააჩნია კლასგარეშე საკითხავი წიგნები და სრულიად არ მოეპოვება მასობრივ-პოლიტიკური და მეთოდურ-პედაგოგიური ხასიათის ლიტერატურა.

სკოლის სამუშაო გეგმები არაკონკრეტულია, ისინი წარმოადგენენ განათლების სამინისტროს მიერ სკოლის წლიური მუშაობის შესახებ ტიპური ნიმუშად მიღებული, გეგმის ასლს. მაგალითად, ეცერის და ლატალის მ-წლიანი სკოლის წლიური გეგმით გათვალისწინებულია დეკორატიული ბაღისა, სასპორტო მოედნის და სასკოლო მიწის ნაკვეთის სრულ წესრიგში მოყვანა, მაშინ როდესაც ამ სკოლებს არა აქვთ არც დეკორატიული ბაღი, არც სასკოლო მიწის ნაკვეთი და არც სასპორტო მოედანი.

ლახაშელის, ლატალისა და ლენჯერის რეაწლიანი სკოლების დირექტორები და სასწავლო ნაწილის გამგეები არ იხილავენ და არ ამტკიცებენ წლიურ კალენდარულ გეგმებს ცალკე სასწავლო დისციპლინებში, ამასთანავე, გეგმების შედგენის დროს მასწავლებელთა ნაწილი არ ხელმძღვანელობს განათლების სამინისტროს პროგრამებით. მაგალითად, ქუბერის მ-წლიანი სკოლის VI კლასის წლიური კალენდარული გეგმა არ ეთანხმება 1949-50 სასწავლო წლის პროგრამას ბიოლოგიაში, თემა, მცენარეთა ძირითადი ჯგუფები, II მეოთხე-

ტბდან I მეოთხედშია გადატანილი, ამავე დროს ქვეთემები არასწორად არის დალაგებული.

არადამაკმაყოფილებლად არას შედგენილი კლასის ხელმძღვანელთა გეგმებიც. მაგალითად, ხაიშის საშუალო სკოლის V კლასის ხელმძღვანელის გეგმაში შეტანილია ასეთი პუნქტი: „მოსწავლეთა იდეურ-პოლიტიკური დონის ამალღება სისტემატურად“; ლენჯერის მ-წლიანი სკოლის III კლასის ხელმძღვანელს ნაცვლად მეოთხედური გიგმისა შედგენილი აქვს წლიური გეგმა, სადაც I მეოთხედში გათვალისწინებულია საკითხები ბავშვთა კოლექტივის ორგანიზაციაზე, II მეოთხედში — ღონისძიებანი წარმატების აღმავლობისათვის, III მეოთხედში მშობლებთან მუშაობა და IV მეოთხედში კლასგარეშე მუშაობა.

ზოგი სკოლის ხელმძღვანელებს სწორად არ ესმით პედაგოგიური საბჭოს მუშაობის შინაარსი და ამოცანები. მაგალითად, ლახაბულის რვაწლიან სკოლაში ჩატარებულ პედაგოგიურ საბჭოს ორ სხდომაზე განხილულია ასეთი საკითხები: „საქმის მწარმოებლის არჩევის შესახებ“, „სასკოლო ბიბლიოთეკის გადაბარების შესახებ“, ამავე დროს ისეთი ძირითადი დოკუმენტი, როგორცაა საქართველოს სსრ განათლების მინისტრის ბრძანება 1949-50 სასწავლო წლის ამოცანების შესახებ, — არცერთ სკოლას, გარდა ლენჯერის რვაწლიანი სკოლისა, არ განუხილავს. სრულებით არ ექცევა ყურადღება პედაგოგიური საბჭოს სხდომის ოქმების გაფორმებას. ოქმები ძალზე სქემატურად იწერება.

გარდა იფარის საშუალო სკოლისა, არც ერთ სკოლაში არ მუშაობენ საკლასო მეთოდური და საგნობრივი კომისიები, არ ტარდება ღია გაკვეთილები.

ზოგიერთი დირექტორი განათლების განყოფილებასთან შეუთანხმებლად არასაპატიო მიზეზით სტოვებს სკოლას. ბეჩოს საშუალო სკოლის დირექტორმა შ. ბალანჩივაძემ, ა/წ. 1/X — დან ერთი თვით შევებულებაში გასვლის წინ, თავისი გაკვეთილები მათემატიკაში და ფიზიკაში IX—XI კლასში არ გადასცა მეორე მასწავლებელს, ამის გამო ამ კლასში 104 აკადემიური საათი გაცდა. ეცერის რვაწლიანი სკოლის სასწავლო ნაწილის გამგე ვ. ჭანკვეტაძე განათლების განყოფილების გამგის ნებართვის გარეშე 2/X-დან 10 დღით წავიდა სკოლიდან პირადი საქმის გამო და V—VIII კლასებში გააცდინა 28 საათი.

დირექტორები და სასწავლო ნაწილის გამგეები არ ამოწმებენ მასწავლებელთა გაკვეთილებს, რაც პირველყოვლისა იმით არის გამოწვეული, რომ ისინი ძალზე გადატვირთულნი არიან გაკვე-

თილებით. ბეჩოს საშუალო სკოლის დირექტორის კვირეული რეპორტითა განისაზღვრება 26 საათით, ხოლო იმავე სკოლის წავლო ნაწილის გამგისა—23 საათით, მათ არცერთი გაკვეთილი არა აქვთ შემოწმებული. ანალოგიურ მდგომარეობას აქვს ადგილი ფარისა და ქუბერის რეაწლიან სკოლაში.

დამახინჯებებს აქვს ადგილი მასწავლებელთა შორის გაკვეთილების განაწილების საქმეში. ეცერის რეაწლიანი სკოლის ისტორიის მასწავლებელი მ. პაკელიანი (დამთავრებული აქვს სამასწავლებლო ინსტიტუტის ისტორიის ფაკულტეტი) ასწავლის ისტორიას, ბიოლოგიას, გეოგრაფიას, ფიზიკას და ქიმიას; ფარის რეაწლიან სკოლაში ბიოლოგიას ლიტერატორი ასწავლის, ხოლო ქიმიას—ისტორიკოსი, ლახამულის რეაწლიან სკოლაში ქიმიას, ბიოლოგიას და გეოგრაფიას ასწავლის მესტიის პედ. სასწავლებლის კურსდამთავრებული.

მოუწესრიგებელია საკლასო ჟურნალების წარმოება. მასწავლებლები არ აღნიშნავენ ჟურნალებში დავიანება-დაკლების შემთხვევებს, არ აჯამებენ ყოველკვირეულ გაცდენებს, არ სწერენ შეფასების ნიშნებს. ადგილი აქვს წარმატების ნიშნების გადასწორების ხშირ შემთხვევებს, გაურკვეველად იწერება დამუშავებული მასალის შინაარსი. არასწორად სწარმოებს საკლასო ჟურნალებიდან ცნობების გადატანა სკოლის დღიურში მოსწავლეთა სწრებადობის შესახებ. მრავალ სკოლაში ზოგჯერ სკოლის დღიურის შევსება სრულიად არ სწარმოებს.

არც ერთ სკოლაში არაა მოწესრიგებული მოსწავლეთა პირადი საქმეები. როგორც წესი, მოსწავლეთა დიდ უმრავლესობას არა აქვს დაბადების მოწმობა, ოთხი კლასისა და რვაკლასის დამთავრების მოწმობები. პირად საქმეებში არაა შეტანილი მეოთხედური ნიშნები, პედაგოგიური დახასიათება. ცნობები ჯანმრთელობის შესახებ და სხვ.

დიდ ნაკლოვანებებს აქვს ადგილი ცალკე საგნების სწავლების საქმეში.

კერძოდ, მრავალ ნაკლს აქვს ადგილი დედაენისა და ლიტერატურის სწავლების საქმეში.

ხშირ შემთხვევაში I კლასის მოსწავლეთა ლექსიკური მარაგი მცირეა, მოსწავლეებს არ ესმით ზოგიერთი ცალკეული სიტყვის მნიშვნელობა (მაგ. ზინი, კოზაკი, ზუთხი—ლახამულის მწლ. სკოლა, მასწ. ნ. კვიციანი; სათითვე, უთო და სხვ.—ლატალის მწლ. სკოლა, მასწ. მ. კვანჭიანი); მასწავლებლები ანბანს არ ასწავლიან ბგერითი ანალიზურ-სინთეზური მეთოდით, არ იყენებენ თვალსაჩინო

ნობას. II—IV კლასებში მუშაობა ამოიწურება ლექსებისა და მოთხრობების მექანიკურად გაზეპირებით (მულახის საშ. სკოლის IV კლასში, მასწ. დ. ჭაჭულიანი; მესტიის საშ. სკოლის IV კლასში, მასწ. ბ. ფალიანი; ლახამულას 8-წლ. სკოლის III კლასში, მასწ. ნ. კვიციანი და სხვ.). დასახელებული კლასების მოსწავლეებს არ შეუძლიათ მოთხრობის შინაარსის თავიანთი სიტყვებით გადმოცემა.

V—VIII კლასებში გრამატიკას ასწავლიან ზერელად, ცოცხალი სამეტყველო ენისა და ლიტერატურული მასალისაგან მოწყვეტით, მაგ. ხაიშის საშუალო სკოლის VI კლასის მოსწავლეებმა (მასწ. დ. ჭკადუა) მართალია, იციან გრამატიკიდან ცალკეული საკითხები—მეშველი ზმნები, ორი ფუძის შეერთება, კომპოზიციები, მაგრამ ეს ცოდნა ზერელეა, გაუაზრებელია.

ზოგ შემთხვევაში ქართულ ლიტერატურას (V—XI კლასებში) ჯეროვნად ვერ იყენებენ მოსწავლეთა იდეურ-პოლიტიკური აღრზინისათვის, ყურადღებას არ აქცევენ ცალკეული ნაწარმოების შინაარსის შეგნებულად შესწავლის საქმეს, ყურადღებას არ ამახვილებენ ნაწარმოების იდეურ მხარეზე. ასე, მაგალითად, ლატალის 8-წლიანი სკოლის VI კლასის მოსწავლეებმა (მასწ. მ. გარგვლიანი) ვერ შესძლეს ი. ჭავჭავაძის — „მუშის“ დედააზრის გადმოცემა; მეტყველებდნენ დამახინჯებული ქართული ენით; მულახის საშუალო სკოლის X კლასის მოსწავლეთა (მასწ. ძ. გუჯეჯიანი) აზრით ნ. ბარათაშვილი პესიმისტი პოეტია. მოსწავლეები არ არიან გარკვეული რომანტიზმის, როგორც ლიტერატურული მიმართულების არსში.

ლენჯერის 8-წლიან სკოლაში სუფთა წერისათვის ცალკე არ არის რეგულები შემოღებული, ერთნაირია სუფთა და საკლასო წერების თემატიკა ლახამულის (მასწ. ნ. კვიციანი) და ჭუბერის 8-წლიანი სკოლების დაწყებით კლასებში. სწორად არ არის შერჩეული საკლასო-საკონტროლო წერისათვის თემები. არ არის დაცული წერითი მუშაობის დაწესებული ნორმები, მოსწავლეთა წერითი მეტყველების კულტურა დაბალია და ნაწერები უსუფთაოდაა შესრულებული (ლახამულის, ლენჯერის, ჭუბერის 8-წლიან და მულახის საშუალო სკოლები).

ისტორიის სწავლება სკოლების უმეტესობაში ვერ დგას სათანადო სიმაღლეზე, რაც პირველ რიგში იმით უნდა აიხსნას, რომ ისტორიის მასწავლებლები თავისთავზე არადაამაკმაყოფილებლად მუშაობენ.

ლატალის 8-წლიანი სკოლის მასწავლებელს გ. ხვინთელანს მე-5 კლასის წლიურ კალენდარულ გეგმაში შეუტანია ისეთი მასალა,

(„ფინიკია“ „იუდეა“, „სპარსეთი“), რომელიც უკვე 5 წელია რაც ამოღებულია პროგრამიდან. მასწავლებლების უმეტესობა კმაყოფილია ფილდება მხოლოდ ისტორიული ფაქტების უბრალო თხრობით, არ ახდენს ისტორიული ფაქტებისა და მოვლენების ურთიერთშორის შედარებას დაპირისპირებას, განზოგადებას და შესაფერი დასკვნების გამოტანას; მასწავლებლები არ აწარმოებენ იმის სისტემატურ შემოწმებას, თუ რამდენად მტკიცედ და გააზრებულად აქვთ მოსწავლეებს შეთვისებული შესასწავლი მასალა, არ ატარებენ გავლილი მასალის სისტემატურ განმეორებას და სხვ. ამის შედეგად მოსწავლეებს გავლილი მასალა საერთოდ ზერეფედ, ფორმალურად აქვთ შეთვისებული, ზოგ შემთხვევაში კი ისინი სრულიად ვერ პასუხობენ კურსის ძირითად საკითხებზე. ასე, მაგალითად, მესტიის საშუალო სკოლის მე-10 კლასის მოსწავლეები (მასწავლებელი შ. კენჭაძე) ასახელებენ პეტრე პირველის მიერ ჩატარებულ რეფორმებს, მაგრამ სრულიად არ ესმით ამ რეფორმების მნიშვნელობა; ლენჯერის 8-წლიანი სკოლის მე-7 კლასის ზოგიერთი მოსწავლე (მასწავლებელი კ. ხავთანი) გაზეპირებულად ჰყვება გაკვეთილს, —გერმანიაში რეფორმაციის შესახებ,—მაგრამ თუ რა არის რეფორმაცია, ამაზე პასუხის გაცემა არ შეუძლია; მულახის საშუალო სკოლის მე-10 კლასში (მასწავლებელი პ. ხვისთანი) თემის „გლებთა ომი პუგაჩოვის ხელმძღვანელობით“—შესწავლისას რუკა არ გამოუყენებიათ, თუმცა შესაფერი რუკა იქვე კედელზე იყო გაკრული. მოსწავლეებმა არ იციან სად მდებარეობს ქალაქები: ორენბურგი, ყაზანი, ცარიცინი და სხვ. (მოსწავლეების დიდმა უმრავლესობამ არ იცის, რომ ორენბურგს დღეს ჩკალოვი, ხოლო ცარიცინს კი სტალინგრადი ეწოდება). ქუბერის 8 წლიანი სკოლის მე-7 კლასის მოსწავლეებმა (მასწავლებელი დ. ცანავა) არ იციან რა არის ფეოდი, ბენეფიციუმი, კომენდაცია. სოფ. ლატალის 8-წლიანი სკოლის მოსწავლეებმა (მასწ. გ. ხვინთელანი) არაფერი იციან პირველი მოგზაურების—ვასკო-დე-გამას და მაგელანის შესახებ და სხვ.

ზემო-სვანეთის არცერთ რეაწლიან და საშუალო სკოლებში არ სრულდება საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს მითითებები ფიზიკის სწავლების გაუმჯობესების ღონისძიებათა შესახებ. არ ტარდება სადემონსტრაციო ცდები და ლაბორატორიული სამუშაოები; სწავლების გასათვალსაჩინოებლად არ იყენებენ სქემებს, ნახაზებს და პლაკატებს, არ აწყობენ ექსკურსიებს. მოსწავლეებს არ ეძლევა დავალებად წერიითი სამუშაოები—ამოცანების ამოხსნა, სქემების და ნახაზების შედგენა, დაკვირვებათა ცხრილების შედგე-

ნა და სხვ. მასწავლებელთა დიდ უმრავლესობას, გარდა სტაბილური სახელმძღვანელოსი, არ გააჩნია დამხმარე და მეთოდური ხასიათის ლიტერატურა, ისინი არ ზრუნავენ კვალიფიკაციის ამაღლებაზე და გაკვეთილებს მოუშზადებლად ატარებენ. ყოველივე ამის შედეგად მოსწავლეთა დიდ უმრავლესობას უჭირს კანონების და განსაზღვრების სიტყვიერი ფორმულირება, მოსწავლეები არ არიან გარკვეული ფიზიკურ მოვლენათა კანონზომიერებაში, მექანიკურად აქვთ გაზებირებული ფორმულები, არ ესმით ფორმულაში შემავალ სიდიდეთა ფიზიკური შინაარსი და არ შესწევთ უნარი მიღებული თეორიული ცოდნის პრაქტიკულად გამოყენებისა.

ხაიშის საშუალო სკოლის მე-9 კლასში (მასწ. დ. შარვაძე) მოსწავლეებმა ვერ შესძლეს თანაბარაჩქარებული მოძრაობის სიჩქარის და გზის ფორმულების გამოყვანა, ისინი არ არიან ნავარჯიშები ამოცანების ამოხსნაზე. მათ ვერ შესძლეს კილომეტრებში გამოსახული სიჩქარის გადაყვანა მეტრებში, მარტივი სახის ამოცანის ამოხსნას 15—20 წუთი მოანდომეს. ბეჩოს საშუალო სკოლის X კლასის (მასწ. გ. ჯანელიძე) მოსწავლეებმა ვერ ჩამოაყალიბეს სიტყვიერად მსოფლიო მიზიდულობის კანონი, ფორმულაში $F = k \frac{m_1 m_2}{r^2}$

შემავალ სიდიდეთა ფიზიკური შინაარსი ვერ გაარკვეეს. ამავე სკოლის XI კლასის (მასწ. შ. ბალანჩივაძე) მოსწავლეები ვერ ანსხვავებენ ერთმანეთისაგან ძაბვას და დაძაბულობას; ამ კლასში არავითარი სახის ცდა არ ჩატარებულა. მესტიის VIII კლასის მოსწავლეები სათანადოდ არ არიან ნავარჯიშები ამოცანების ამოხსნაზე (მასწ. თ. გვარლიანი), დამახინჯებულად ხაზავენ სქემებს, შეცდომით წერენ რვეულებში კანონებს და ცნებების განმარტებებს. ყინულის დნობის წერტილის განმარტება ერთ-ერთ მოსწავლეს ასე აქვს ჩაწერილი: „ის წერტილი, რომელთანაც ჩერდება ვერცხლის წყლის დონე თერმომეტრში, როდესაც თერმომეტრი მდნობარე ყინულში ჩაშვებული 0 ციფრით აღინიშნება, არის ის წერტილი, რომელთანაც ჩერდება ვერცხლის წყალი“. ამ სკოლის X კლასში ვერცერთმა გამოძახებულმა მოსწავლემ ვერ შესძლო განივი და გასწვრივი რხევების წარმოშობის დასურათება სათანადო სქემის მიხედვით. ზერელედ ისწავლება ასტრონომია მულახის საშუალო სკოლის (მასწ. ბ. ვაბადაძე) XI კლასში. ამ კლასის არცერთ მოსწავლეს არა აქვს სახელმძღვანელო ასტრონომიაში. მასწავლებელი არ იყენებს თვალსაჩინოებას და საუბრის დროს ხშირად არახუსტ გამოთქმებს ხმარობს. (ცდომილები მოხეტიალე პლანეტებს ეწოდება.. მზესთან უახლოესი ვარსკვლავებია მერკური და ვენერა და ა. შ.). ამ სკო-

ლის VIII კლასში (მასწ. გ. ზურაბიანი.) ახალი მასალა ფიზიკაში—
 დუღილი—მასწავლებელმა 5—6 წუთის განმავლობაში ზებირსი
 ტყვიერად „აუხსნა“ კლასს და ზოგი საკითხი არასწორად განმარტა
 (მაგალითად, მასწავლებელმა აღნიშნა, ნაფტალინს ტანისამოსის
 გასაწმენდად ხმარობენო და სხვ.).

ასევე ნაკლებ ყურადღებას აქცევს კანონებისა და განსაზღვრების
 სწორად ჩამოყალიბებას მასწავლებელი ბ. გაბადაძე. X კლასის
 მოსწავლეებმა ვერ შეძლეს ჰარმონიული რხევის ფიზიკური შინა-
 არსის სწორად გადმოცემა და მექანიკურად დასწერეს ფორმულა

$$g_1 = - \frac{g}{l} x.$$
 კუბერის რეაქციანი სკოლის VIII კლასის მოსწავ-
 ლეებს (მასწ. ს. ვიბლიანი) წარმოდგენა არა აქვთ თერმომეტრის
 აგებულებაზე, მათ განმარტეს, რომ თერმომეტრს 42 მუდმივი
 წერტილი აქვს. ამ კლასში ფიზიკაში არც ერთი სახელმძღვანელო
 არ მოიპოვება, თვით მასწავლებელი 1938 წელს გამოცემულ
 ფიზიკის სახელმძღვანელოთი სარგებლობს.

დაბალი მომზადება აქვთ ხაიშის საშუალო სკოლის VI კლასის
 მოსწავლეებს ალგებრაში (მასწ. ნ. ზარანდია). საშინაო დავალებად
 მიცემული სავარჯიშოში, არითმეტიკულ ამოცანათა ამოხსნის ზოგად
 ფორმულებზე, ამ კლასში არცერთ მოსწავლეს არ ჰქონდა შესრუ-
 ლებული. ბერძნ საშუალო სკოლის IV კლასის მასწავლებელი, ე-
 ნანსყანი, არითმეტიკაში არ ატარებს საკონტროლო წერებს დაწე-
 სებული ნორმის მიხედვით. მოსწავლეთა საკლასო-საშინაო რვეუ-
 ლები მოუვლელი და უსუფთაოა. ზერელედ არის დამუშავებული შეე-
 რთებათა თეორია ამავე სკოლის XI კლასში (მასწ. შ. ბალანჩივაძე),
 მოსწავლეებმა არ იცოდნენ ძირითადი ცნებების—წყობის, გადა-
 ნაცვლებისა და ჯუფთების განმარტებები; მოსწავლეები თითქმის
 სრულიად არ არიან ნავარჯიშები მაგალითებისა და ამოცანების
 ამოხსნაზე. ვერცერთმა მოსწავლემ ვერ მოახერხა მოცემულ 4 ელემ-
 ნტისაგან 3 ელემენტის წყობების შედგენა.

მესტიის საშუალო სკოლის მათემატიკის მასწავლებელი გ. მარ-
 გიანი გაცნობილი არაა საჯნის პროგრამას, მუშაობს უეგემოდ,
 რის გამოც ალგებრაში VI კლასში არასაპროგრამო მასალას
 (ფესვის ამოღებას) გადის. საკონტროლო წერით სამუშაოდ მოს-
 წავლეებს წინასწარ ამოხსნილ მაგალითებს აძლევს. უეგემოდ ატა-
 რებს გაკვეთილებს მულახის საშუალო სკოლის მასწავლებელი ბ.
 გაბადაძე;—XI კლასში ალგებრაში მან მთელი გაკვეთილი ბინო-
 მის განამწკრივის თვისებების გამოკითხვას მოაწოდო და ახალი
 მასალის ახსნა ვერ მოახერხა.

არასწორად აქვს დაგეგმილი მუშაობა გეომეტრიაში ლენჯერის რვაწლიანი სკოლის მათემატიკის მასწავლებელს (იგივე სასწაწილის ნაწილის გამგე ნიკ. მერლანს). მან 9 ნოემბრისათვის გეგმით გათვალისწინებული მასალა — სამკუთხედის შუა ხაზის თვისება — თითქმის ერთი თვით ადრე (11 ოქტომბერს) გაარჩია VIII კლასში. ასევე ნაჩქარევად აქვს დამუშავებული მასალა VI კლასში ალგებრაში, რის გამოც მოსწავლეთა ცოდნა ძლიერ დაბალია. მასწავლებლის მითითებებით VI კლასის მოსწავლეები საკლასო-საშინაო რვეულებში დამახინჯებულად წერენ წესებს და ცალკეული ცნებების განმარტებებს, მაგალითად, შეფარდებითი რიცხვების შეკრებაზე წესი ერთ-ერთ მოსწავლეს ასე აქვს ჩაწერილი: „ორი ერთნაირი შეფარდებითი რიცხვები, რომ შეგვკრიბოთ, მათი აბსოლუტური სიდიდეები შეგვკრიბოთ და ნიშანი დავწეროთ საერთო“. არ ექცევა ყურადღება მოსწავლეთა საკლასო-საშინაო რვეულების წესიერად წარმოების საქმეს ეცერის რვაწლიან სკოლაში (მასწ, ვ. საბანძიძე), V კლასში პრაქტიკულ საგარჯიშოებს მოსწავლეთა დიდი ნაწილი ნაგლეჯ ფურცლებზე უსუფთაოდ წერს და ეს ნამუშევრები, როგორც წესი, მასწავლებლის მიერ არ სწორდება.

რაიონის ზოგიერთი სკოლის ქიმიის მასწავლებელთა მნიშვნელოვანი ნაწილი საპროგრამო მასალის შესწავლის პროცესში არ იყენებს ცდასა და თვალსაჩინო სწავლებას, არ ფიქრობს სასწავლო კაბინეტების შევსება-მოწყობასა და გამოყენებაზე, არ იცნობს განათლების სამინისტროს ბრძანებებსა და დირექტივებს ქიმიის სწავლების გაუმჯობესების შესახებ, არ ემზადება გაკვეთილებისათვის. მოსწავლეთა საგრძნობი ნაწილი ქიმიის ელემენტარული საკითხების სრულ უცოდინარობას ამჟღავნებს. მაგალითად, მულახის საშუალო სკოლის X კლასის მოსწავლეები (მასწავლებელი ა. კახიანი) ვერ წერენ ქიმიაში რეაქციათა ტოლობებს, არ იციან მყავების მიღება და თვისებები, არ უნახავთ ქლორი, კრისტალური იოდი და არა აქვთ წარმოდგენა მათი პრაქტიკულად გამოყენების შესახებ. იმავე სკოლის XI კლასის მოსწავლეებმა არ იციან ქიმიური ენა, არა აქვთ გაგებული მენდელეევის პერიოდულ სისტემიდან ელემენტთა კლასიფიკაციის მთავარი საფუძვლები, ბუნდოვანი წარმოდგენა აქვთ ატომთა აგებულობისა და ქიმიურ კავშირთა ტიპებზე; პრაქტიკულად ვერ იცნობენ მეტალთა ჰიდროქსიდებს, ვერ ერკვევიან ავოგადროს კანონსა და გაზების გრამმოლეკულურ მოცულობაში, არ აწარმოებენ ამოცანების ამოხსნაზე ვარჯიშს და საკონტროლო წერებს ქიმიაში.

მესტიის საშუალო სკოლაში ქიმია ყოველგვარი ცდების და თვალსაჩინოების გარეშე ისწავლება; XI კლასის მოსწავლეებს (მასწავლებელი თ. გვარლიანი) არა აქვთ შეთვისებული გაზების მოლექსული წონის განსაზღვრის წესი; ვერ წერენ ნაერთთა აგებულების და ნორმანული ნახშირწყალბადების სტრუქტურულ ფორმულებს, ვერ განმარტეს მეაყისა და ვალენტანობის ცნებები, ერთმანეთისაგან ვერ გაარჩიეს იონი, ატომი და მოლექსულა. არა აქვთ გაგებული ხსნარის განზავების გავლენა დისოციაციის ხარისხზე და სხვ.

ეცერის 8-წლიან სკოლაში (მასწავლებელი მ. პაკელიანი) ქიმიის ისწავლება არ არის დაკავშირებული ცხოვრების პრაქტიკულ საკითხებთან, არ ტარდება ცდები, მოსწავლეები ზეპირად მსჯელობენ ფიზიკურ და ქიმიურ მოვლენებზე, ნაერთზე და ნარევეზე. ანალოგიურ მდგომარეობას აქვს ადგილი ჭუბერის, ფარის და ლენჯერის 8-წლიან სკოლებში.

ბეგრ სკოლაში ბიოლოგიის მასწავლებლები არ იცნობენ განათლების სამინისტროს ბრძანებებს და მითითებებს სკოლაში ბიოლოგიის სწავლების გარდაქმნის შესახებ მიჩურინული მოძღვრების საფუძველზე, არ აწარმოებენ სასკოლო მიწის ნაკვეთებზე პრაქტიკულ მუშაობას და უშუალო დაკვირვებებს, სკოლაში არა აქვთ მოწყობილი ცოცხალი ბუნების კუთხე, ახდენენ საპროგრამო მასალის თვითნებურ გადაჯგუფებას, არ ემზადებიან ვაკვეთილებისათვის, რის შედეგადაც მოსწავლეთა საგრძნობი ნაწილი ელემენტარული საკითხების უცოდინარობას ამჟღავნებს. მაგალითად, ეცერის 8-წლიან სკოლაში ბიოლოგიას V—VI კლასებში ასწავლის ისტორიკოსი, VII—VIII კლასებში ბიოლოგიას დაწყებითი კლასის მასწავლებელი ასწავლის, რომელსაც აქვს საშუალო განათლება; V, VI კლასებში ბიოლოგიას ასწავლის გერმანული ენის მასწავლებელი; ჭუბერის 8-წლიან სკოლაში—ისტორიკოსი, ფარის 8-წლ. სკოლაში—ლიტერატორი და ლახამულის 8-წლიან სკოლაში—მესტიის პედსასწავლებლის კურსდამთავრებული.

ხაიშის საშუალო სკოლის VIII კლასის მოსწავლეებმა (მასწავლებელი ვ. ჭკადუა) ვერ განმარტეს ანატომიისა და ფიზიოლოგიის შესწავლის მნიშვნელობა; მათ არ იციან უჯრედის ნაწილები და მათი ფუნქციები, უჯრედის გამრავლების სახეები, ცალკე ქსოვილები და მათი დანიშნულება. არ იციან უჯრედის შედგენილობაში შემავალი უმთავრესი ქიმიური ელემენტები და ორგანული ნივთიერებანი; წარმოდგენა არა აქვთ ძვლის ქიმიურ შედგენილობაზე და ძვალთა შეერთების სახეებზე. არ იციან სახსრის აგებულება.

ამავე სკოლის VI კლასის მოსწავლეებმა ვერ განმარტეს სუბტროპიკული მცენარეების აგებულება, ბიოლოგიური თავისებურებანი და ამ მცენარეების სახალხო-სამეურნეო მნიშვნელობა.

ეცერის 8-წლიანი სკოლის VII კლასის მოსწავლეებმა (მასწავლებელი შ. პაკელიანი) ზოოლოგიის კურსიდან განვლილი მასალის სრული უტოდინარობა გამოამჟღავნეს; მათ ვერ განმარტეს თევზთა სხვადასხვა ფორმების შეგუებულობა წყლის გარემოს სხვადასხვა პირობებთან, არ იცნობენ სსრ კავშირისა და საქართველოს სარეწ თევზებს და მათი მოპოვების ხერხებს.

ქუბერის 8-წლიანი სკოლის VI კლასის მოსწავლეები (მასწავლებელი ფ. ცანავა) ტექნიკურ მცენარეებიდან არ იცნობენ შაქრის ქარხალს, ბამბას, თამბაქოს, სელს, გერანს და სხვ., არ იციან საქართველოს მევენახეობის რაიონები და ვაზის შესანიშნავი ჯიშები, ხილ-კენკროვან მცენარეებიდან არ იცნობენ მიჩურინულ ჯიშებს, საქართველოს მეხილეობის რაიონებს, ვაშლის ძვირფას ჯიშებს, მეზოსტნეობის მოწინავეთა მიღწევებს და სხვ.; გაკვეთილები ბიოლოგიაში ტარდება ცდა-დემონსტრაციებისა და თვალსაჩინოების გამოუყენებლად.

სუსტ ცოდნას ამჟღავნებენ მოსწავლენი ბიოლოგიაში ლატალის რვაწლიან სკოლაშიც.

არადამაკმაყოფილებლად არის გაშლილი მოსწავლეთა შორის აღმზრდელობითი მუშაობა. მოსწავლეთა დიდი ნაწილი არ ასრულებს წესებს: სკოლაში ცხადდება დავვიანებით, უმიზეზოდ აცდენს და თვითნებურად ტოვებს გაკვეთილებს. ასე მაგალითად, ბეჩოს საშუალო სკოლის V კლასში 6/X-ს 29 მოსწავლიდან მეცადინეობას დაესწრო 17 მოსწავლე; ლახამულის რვაწლიან სკოლაში 13/X-ს VIII კლასში 4 მოსწავლიდან სკოლაში მხოლოდ ერთი მოსწავლე გამოცხადდა: ხაიშის საშუალო სკოლის XI კლასში, სადაც 12 მოსწავლეა, 3 დღის განმავლობაში არასაპატიო მიზეზით აცდენილია 124 საათი. ამასთან ერთად ადგილი აქვს მოსწავლეთა მიერ გაკვეთილებიდან თვითნებურად წასვლას. მესტიის საშუალო სკოლის VIII კლასში 8/IX-ს მეოთხე გაკვეთილიდან გაიპარა 3 მოსწავლე, 6/IX-ს 2 მოსწავლე.

მასწავლებელთა დაბალ მომზადებასთან ერთად, დასახელებული ნაკლოვანებების ერთი მთავარი მიზეზი ის არის, რომ დღემდე საჯსებით არადამაკმაყოფილებლად არის დაყენებული მასწავლებლებისა და სკოლების მუშაობაზე კონტროლი ზემოსვანეთის განათლების განყოფილების მხრივ. ზემოსვანეთის განათლების განყოფილება დღემდე დაუშვებელი გულგრილობითა და უპასუხისმგებლობით

ეკიდება საქმეს, ურიგდება ამ ნაკლოვანებებს, თითქმის არავითარ დახმარებას არ უწევს სკოლებს და სკოლის იმ მუშაკებსაც, ვინც სთხოვს პასუხს, რომელთაც მთლიანად ჩაშლილი აქვთ სკოლებში მუშაობა.

არსებული ნაკლოვანებების გამოსწორების მიზნით საქართველოს სსრ განათლების სამინისტრო საჭიროდ თვლის გატარებული იქნეს ქმედითი ხასიათის ღონისძიებანი.

I

დავევალოს ზემო-სვანეთის რაიონის განათლების განყოფილების გამგეს და რვაწლიანი და საშუალო სკოლების დირექტორებს:

ა) შექმნან სკოლებში სასწავლო მეცადინეობის ჩატარებისათვის აუცილებელი პირობები, კერძოდ, უმოკლეს ხანში დაამთავრონ სკოლების სახურავების შეკეთება და ყველა სხვა ისეთი სამუშაოები, რაც ხელს უშლის მეცადინეობის ნორმალურად წარმოებას (ფანჯრებში მინების ჩასმა, კიბეების შეკეთება და სხვ.); უზრუნველყონ სკოლებში შეშის მოზიდვა საკმარისი რაოდენობით და ღუმელების სრულ წესრიგში მოყვანა; შეავსონ სკოლები საჭირო დგამ-ავეჯით და ყველა სკოლაში გააკეთონ საპირფარეშოები;

ბ) მიიღონ ზომები, რათა სკოლები შევსებული იქნეს ფიზიკისა, ქიმიისა და ბიოლოგიის სწავლებისათვის საჭირო ხელსაწყო-იარაღებით, აგრეთვე სხვა საგნების თვალსაჩინოდ სწავლებისათვის საჭირო დიდაქტიკური მასალებით, ხოლო სასკოლო ბიბლიოთეკები—კლასგარეშე საკითხავი ლიტერატურით; ამ დანიშნულებით სკოლების ბიუჯეტში გათვალისწინებული თანხები მთლიანად ჩაურიცხონ საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს დიდაქტიკურ ხელსაწყოთა განყოფილებას და ბიბკოლექტორს.

გ) ზუსტი აღწერის საფუძველზე გამოარკვიონ რამდენად ტარდება ცალკე სკოლების სამოქმედო უბნების მიხედვით საყოველთაო-სავალდებულო სწავლება რვაწლიანი სკოლების ფარგლებში და გაატარონ ყველა საჭირო ღონისძიება, რათა რვაწლიანი სკოლის ასაკის ყველა ბავშვი უკლებლივ იქნეს ჩაბმული სწავლებაში;

დ) განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ სკოლებში აღმზრდელობითი მუშაობის სათანადო დონეზე დაყენებას; მასწავლებელთა მუშაობა შეაფასონ არა მარტო იმით, თუ რამდენად იციან მოსწავლეებმა პროგრამით გათვალისწინებული საკითხები, არამედ იმის მიხედვით, თუ ამასთან ერთად, რამდენად სწორად არის გადაწყვეტილი კომუნისტური აღზრდის წინაშე მდგარი ამოცანები;

არსებითად გააუმჯობესონ კლასის ხელმძღვანელთა მუშაობა ზისცენ მას კონკრეტული ხასიათი; გააძლიერონ მუშაობა „მოსწავლეთა წესებით“ გათვალისწინებული მოთხოვნილებების დანერგად და აღმოფხვრან უდისციპლინობა მოსწავლეთა შორის, რაც გაკვეთილების უმიზეზოდ გაცდენასა და გაკვეთილებზე დაგვიანებებში გამოიხატება;

ე) მკაცრად და ზუსტად დაიცვან სკოლების მუშაობის შესახებ დაწესებული რეჟიმი, არ დაუშვან სასწავლო მეცადინეობის დაგვიანებით დაწყება, გაკვეთილების შემოკლება, მეცადინეობის ადრე დამთავრება; არსებული შრომითი კანონმდებლობის საფუძველზე დაუყოვნებლივ მისცენ პასუხისგებაში სკოლის ის მუშაკები, რომლებიც შრომის დისციპლინას დაარღვევენ — დაიგვიანებენ ან უმიზეზოდ არ გამოცხადდებიან სამუშაოზე;

ვ) მოაწესრიგონ გეგმიანობისა და აღრიცხვის საქმე, უმოკლეს ვადაში შეასწორონ და დააზუსტონ სკოლის წლიური და ნახევარწლიური მუშაობის გეგმები, მათში გაითვალისწინონ სკოლის სინამდვილიდან გამომდინარე კონკრეტული საკითხები; სისტემატური კონტროლი დააწესონ საკლასო ჟურნალების წარმოებაზე და უზრუნველყონ ჟურნალებში სათანადო ცნობების ზუსტად და თავის დროზე, სუფთად შეტანა; განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ მოსწავლეთა ცოდნის შეფასების ნიშნების დროულად და სწორად შეტანას სათანადო ჟურნალებში და სისტემატურად შეამოწმონ მეოთხედური ნიშნების გამოყვანის სისწორე მიმდინარე შეფასების ნიშნების საფუძველზე;

ზ) დაუყოვნებლივ მოაწესრიგონ მოსწავლეთა პირადი საქმეები. შეიტანონ მათში მეოთხედური, წლიური, საგამოცდო და საბოლოო ნიშნები, პედაგოგიური საბჭოს დადგენილება, ზეგავლენის ღონისძიებანი, პედაგოგიური დახასიათება და ცნობები ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ; უზრუნველყონ მოსწავლეთა პირად საქმეში აუცილებელი დოკუმენტების შენახვა (დაბადების მოწმობა, განცხადება სკოლაში ჩარიცხვის შესახებ, IV და VIII კლასის დამთავრების მოწმობები და ექიმის ცნობა ჯანმრთელობის შესახებ);

ი) შემოიღონ პედაგოგიური საბჭოს ოქმებისათვის დანომრილი, ზონარგაყრილი და განათლების განყოფილების მიერ შემოწმებული სპეციალური წიგნი. გულდასმით შეიმუშაონ პედ-საბჭოს მუშაობის თემატიკა, მათ სხდომებზე განიხილონ სასწავლო აღმზრდელობითი საკითხები, კარგად გააფორმონ პედაგოგიური საბჭოს სხდომის ოქმები, ოქმებში შეიტანონ, როგორც მოსმენილი

საკითხების შინაარსი, ისე კამათში გამოსულ პედ-საბჭოს წევრების მიერ გამოთქმული აზრი; სისტემატური კონტროლი დააწესონ პედსაბჭოს დადგენილებების შესრულებაზე.

პედსაბჭოს მუშაობაში ზუსტად იხელმძღვანელონ საქ. სსრ განათლების სამინისტროს მიერ დამტკიცებული სათანადო დებულებით („ბრძანებათა და განკარგულებათა კრებული“ 1946 წ. № 1);

ფართოდ გაშალონ მეთოდური მუშაობა მასწავლებელთა შორის და ამ მიზნით ზუსტად იხელმძღვანელონ საქ. სსრ განათლების სამინისტროს მიერ დამტკიცებული დებულებით სკოლაში მეთოდური მუშაობის შესახებ („ბრძანებათა და განკარგულებათა კრებული“ № 11—12, 1946 წ., ან იგივე დებულება 1948 წელს ცალკე წიგნად გამოცემული);

თ) სისტემატურად შეამოწმონ დაწესებული რაოდენობით მასწავლებელთა გაკვეთილები და გაატარონ საჭირო ღონისძიებანი, რათა გამოსწორებული იქნეს შემჩნეული ნაკლოვანებანი; გაკვეთილებზე დასწრების შედეგები შესაფერისად გააფორმონ და საჭიროების შემთხვევაში განიხილონ პედაგოგიურ საბჭოს სხდომებზე.

II

ცალკე საგნების სწავლების საქმეში არსებული ნაკლოვანებების აღმოფხვრის მიზნით, გატარებული იქნეს შემდეგი ღონისძიებანი:

I. დაევალოს ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლებს:

ა) სუფთა და საკლასო წერებისათვის (I—III კლასებში) შემოიღონ ცალ-ცალკე რვეულები; კლასებში სუფთა წერისა და საკლასო-საკონტროლო წერების მაღალ დონეზე დასაყენებლად გულდასმით შეისწავლონ სუფთა წერის პროგრამა, საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს „მითითებანი წერითი მუშაობის რაოდენობისა და სახეების შესახებ“ და იხელმძღვანელონ ამ მითითებებით (იხ. დაწყებითი კლასების პროგრამები; საქართველოს სსრ განათლების-სამინისტროს — „მითითებანი წერითი მუშაობის რაოდენობისა და სახეების შესახებ“, ვაზ. „სახალხო განათლების“ გამოცემა, 1948 წ. იგივე მითითებანი საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს ბრძანებათა და განკარგულებათა კრებული, 1948 წ. № 2—3);

ბ) ნ. კვიციანი (ლახამულის 8-წლიანი სკოლა) და მ. კვანჭიანი (ლატალის 8-წლიანი სკოლა) დაეუფლონ ანბანის სწავლების მეთოდიკას; გაკვეთილებზე სისტემატურად გამოიყენონ მოძრავი ანბანი და სხვა სახის თვალსაჩინოება;

გ) ნ. კვიციანი (I და III კლასში), მ. კვანჭიანი (I კლასში), ბ. ფალიანი (მესტიის საშუალო სკოლის IV კლასში), დ. ჭაქულიანი (მულახის საშ. სკოლის IV კლასში) ამაღლონ მოსწავლეთა მიერ ენის კურსის დაუფლების მხრივ ჩამორჩენა;

დ) V—XI კლასების ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელმა დ. ჭკადუამ (ხაიშის საშუალო სკოლა), მ. გირგვლიანი (ლატალის 8-წლ. სკოლა), მ. ფილფანი, დ. მერლანი (ლახამულის 8 წლ. სკოლა), ძ. გუჯეჯიანი (ბეჩოს საშუალო სკოლის X კლასში) უმოკლეს დროში გამოასწორონ ხსენებულ საგანთა სწავლებაში არსებული ნაკლოვანებანი და მიიღონ ზომები მოსწავლეთა თვითგანვითარების დონის ასამაღლებლად კლასგარეშე კითხვის მაღალ დონეზე დაყენებით.

2. დაევალოს სამოქალაქო ისტორიის მასწავლებლებს:

ა) შინაარსიანად და ღრმად გააშუქონ პროგრამით გათვალისწინებული საკითხები გაკვეთილზე, სწორად ახსნან ისტორიული ფაქტები და მოვლენები და მოსწავლენი არამარტო დააუფლონ ისტორიულ ფაქტებსა და მოვლენებს, არამედ შეაჩვიონ ისინი ამ ფაქტებისა და მოვლენების სწორსა და საფუძვლიან ანალიზს; გაკვეთილების ახსნის პროცესში ფართოდ გამოიყენონ რუკა და სხვა სახის თვალსაჩინოება.

ბ) ისტორიული მასალა ფართოდ გამოიყენონ მოსწავლეებში პატრიოტიზმისა და საბჭოთა ეროვნული სიამაყის სულისკვეთების აღსაზრდელად; განსაკუთრებით უფროს კლასებში სისტემატურად მიმართონ ისტორიული და თანადროული ფაქტების ისეთ ურთიერთდაკავშირებას, რაც ნამდვილად უწყობს ხელს როგორც ისტორიული მასალის, ასევე თანადროული ცხოვრების ღრმად გაგებას;

გ) გავლილი მასალის გამეორება აწარმოონ არამარტო გამეორების სპეციალურ გაკვეთილებზე, წლის ბოლოს, არამედ ისტორიის ყოველ გაკვეთილზე; წინასწარ მოიფიქრონ და შეარჩიონ გასამეორებელი მასალა, განმეორებისას მიზნად დაისახონ მიღებული ცოდნის განმტკიცება, გაღრმავება, განზოგადება და შესწავლილი მასალის სისტემაში მოყვანა, მოსწავლეებს მისცენ გავლილი მასალიდან ისეთი კითხვები, რომლებიც დაკავშირებული იქნებიან გაკვეთილის ძირითად საკითხებთან;

დ) ჩამოაყალიბონ ისტორიის წრეები, მოფიქრებულად შეარჩიონ სათანადო თემები წრისათვის, წრეში მუშაობას მისცენ სისტემატური ხასიათი და წრის მუშაობა წარმართონ ისე, რომ იგი ნამდვილად უწყობდეს ხელს მოსწავლეთა ცოდნის ამაღლებას, მათ საერთო განვითარებისა და იდეურ-პოლიტიკურ აზღრდას.

3. დაევალოს მათემატიკის მასწავლებლებს:

ა) გააძლიერონ კონტროლი საშინაო დავალებების შესრულებაზე წინასწარ ამოხსნა და შეამოწმონ გაკვეთილზე გადასაცემად გათვალისწინებული და საშინაო დავალებად მისაცემი ამოცანები და მაგალითები და მოითხოვონ მოსწავლეებისაგან მათემატიკური დებულებების, წესების, განსაზღვრების და თეორემების ზუსტი მათემატიკური ენით გადმოცემა;

ბ) საკონტროლო წერები ზუსტად ჩატარონ განათლების სამინისტროს მითითებების შესაბამისად, არ დაუშვან საწერ თემებად მოსწავლეთათვის უკვე ცნობილი ამოცანებისა და მაგალითების მიცემა, წერითი ნამუშევრები გაასწორონ გულდასმით და ავარჯიზონ მოსწავლეები დაშვებული შეცდომების გასწორებაზე;

გ) განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ I—IV და V—VI კლასებში არითმეტიკაში ზეპირ ანგარიშს, გააძლიერონ ვარჯიში ამოცანების ამოხსნაზე, ამოცანების ამოხსნის დროს ისარგებლონ როგორც ანალიზით, ისევე სინთეზით.

გაკვეთილების უხარისხოდ და მოუშაღებლად ჩატარებისათვის იეცეს გაფრთხილება მათემატიკის მასწავლებლებს: ნ. ზარანდიას (ხაიშის საშ. სკოლა), ე. ნანსყანს (ბეჩოს საშ. სკოლა), გ. მარგიანს (მესტიის საშ. სკოლა), ბ. ვაბადაძეს (მულახის საშ. სკოლა), ნ. მერლანს (ლენჯერის რვაწლიანი სკოლა) და ვ. საბანიძეს (ეცერის რვაწლიანი სკოლა), დაევალოს მათ ფართოდ ისარგებლონ სათანადო მეთოდური მითითებებით, დამხმარე ლიტერატურით და ყოველი გაკვეთილისათვის საფუძვლიანი მომზადებით უმოკლეს ვადაში აღმოფხვრან მათ მუშაობაში არსებული ნაკლოვანებები.

დაევალოს საბუნებისმეტყველო დისციპლინების—ფიზიკის, ქიმიისა და ბიოლოგიის მასწავლებლებს:

ა) საფუძვლიანად შეისწავლონ და ზუსტად იხელმძღვანელონ მუშაობაში საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს 1947 წლის № 476, № 505 (იხ. 1947 წლის „ბრძანებათა და განკარგულებათა კრებული“ № 4) 1948 წლის № 3330, № 3331 (იხ. 1948 წლის „ბრძანებათა და განკარგულებათა კრებული“ № 11—12), № 3661 (იხ. 1949 წლის ბრძანებათა და განკარგულებათა კრებული“ № 1) ბრძანებებით, მითითებებით ლაბორანტის მუშაობის შესახებ (იხ. 1948 წლის „ბრძანებათა და განკარგულებათა კრებული“ № 5-6), სადირექტივო წერილით ბიოლოგიის სწავლების გარდაქმნის შესახებ მიხურინული მოძღვრების საფუძველზე (იხ. 1948 წლის „ბრძანებათა და განკარგულებათა კრებული“ № 11-12) და

ინსტრუქციით სასკოლო ნაკვეთზე მუშაობის შესახებ (იხ. 1949 წლის
„ბრძანებათა და განკარგულებათა კრებული“ № 1).

ბ) არადამაკმაყოფილებელი მუშაობისათვის, რის შედეგადაც მოსწავლე
წავლეთა ცოდნა ფიზიკაში ძალზე დაბალია, მიეთითოს ფიზიკის
მასწავლებლებს:

ა) გ. ჯანელიძეს (ბეჩოს საშ. სკოლა). შ. ბალანჩივაძეს (ბეჩოს საშ.
სკოლა), თ. გვარდიანს (მესტიის საშ. სკოლა), ს. ფალიანს (მესტიის
საშ. სკოლა), ს. ვიბლიანს (ქუბერის რეაწლიანი სკოლა) დაევალოს
უმოკლეს დროში აღმოფხვრან მათ მუშაობაში არსებული ნა-
კლოვანებები და თვალსაჩინოების მაქსიმალური გამოყენებით მია-
ღწიონ სათანადო წარმატებებს ფიზიკის სწავლების საქმეში.

III

ზემოსვანეთის რაიონის განათლების განყოფილებამ:

ა) გააძლიეროს სკოლებზე ოპერატიული კონტროლი და ხელ
მძღვანელობა, ყოველმხრივ შეისწავლოს ცალკეული სკოლების სა-
სწავლო-სააღმზრდელო მუშაობა, ადგილზევე გაუწიოს მათ დახ-
მარება არსებული ნაკლოვანებების გამოსწორების საქმეში და ის
მუშაეები, რომლებიც ვერ განაღწიებენ ჩამორჩენას მკაცრად
დასაჯონ;

ბ) დაუყოვნებლივ დააყენოს საკითხი მშრომელთა დეპუტატების
საბჭოს ზემო-სვანეთის რაიონის აღმასკომის წინაშე და რაიონის
საფინანსო განყოფილებასთან ერთად ჩაატაროს ფინანსიური რე-
ვიზია 1949 წელს სკოლების მიმდინარე და კაპიტალური რემონ-
ტებზე გაწეული ფულადი სახსრების ხარჯვაზე;

გ) არ დაუშვას სკოლებში გაკვეთილების გაცდენის არც ერთი
შემთხვევა, და კატეგორიულად აღკვეთოს სკოლის დირექტორების
სასწავლო ნაწილის გამგეების და მასწავლებლების მიერ განათლე-
ბის განყოფილების ნებადართველად სხვადასხვა მიზეზებით მოკლე-
ვადიან შვებულებებში გასვლის პრაქტიკა.

დ) უზრუნველყოს საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს
ამ წერილის განხილვა რაიონის ყველა სკოლის პედაგოგიურ სა-
ბჭოს სხდომაზე და სისტემატური კონტროლი დააწესოს წერილში
დასახული ღონისძიებების განხორციელებაზე.

ს ა ფ თ ძ ვ ე ლ ი: საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს ა/წ. 15 ნომ-
ბრის დადგენილება.

საქართველოს სსრ განათლების

მინისტრის მოადგილე მ. გუჩუშელაძე

ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა № 3978

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროსადმი

1949 წლის 28 ნოემბერი

კახრათის რაიონის ზოგიერთი სკოლის მუშაკების შესახებ

აღვნიშნავ, რომ მიმდინარე სასწავლო წელს კაქრეთისა და კახეთის საშუალო სკოლებში და ქვემო ყანდაურის რეაწლიან სკოლაში სასწავლო სააღმზრდელო მუშაობისათვის გასულ წლებთან შედარებით უკეთესი პირობებია შექმნილი. სასკოლო შენობები კარგად არის შეკეთებული, სკოლები ძირითადად უზრუნველყოფილია დგამ-ავეჯით, მოსწავლეები უკეთესად არის მომარაგებული სახელმძღვანელოებით, რვეულებითა და სხვა სასწავლო ნივთებით. ყანდაურის რეაწლიან სკოლაში არის ქიმიკა-ფიზიკისა და ბუნებისმეტყველების კაბინეტები, რომლებიც კარგად არის მომარაგებული საჭირო რეაქტივებითა და ხელსაწყოებით. კაბინეტებს ემჩნევა მასწავლებელთა მზრუნველი ხელი.

შესწავლილი სკოლების კლასებში, კაბინეტებში, დერეფნებსა და ეზოებში სანიმუშო სისუფთავეა და მოსწავლეთა პირადი ჰიგიენაც დამაკმაყოფილებელია.

სკოლები ძირითადად უზრუნველყოფილია პედაგოგიური კადრებით, სკოლები უზრუნველყოფილია აგრეთვე სასწავლო პროგრამებით. სკოლებში მუშაობა მიმდინარეობს გეგმიანად, სამინისტროს მიერ დაშვებული მითითებების საფუძველზე. სკოლის დირექტორებს და ცალკეულ მასწავლებლებს აქვთ სამუშაო კალენდარული გეგმები. მასწავლებელთა ძირითადი ნაწილი ადგენს აგრეთვე გაკვეთილის გეგმებსაც.

ქართული ენისა და ლიტერატურის სწავლება უკეთ არის დაყვებული ქვ. ყანდაურის რეაწლიანი სკოლის უფროს კლასებში: (მასწავლებლები პეტრიაშვილი და აზდაროვა). მასწ. პეტრიაშვილის მიერ გაკვეთილი VII კლასში კარგად იქნა ჩატარებული მასწავლებელმა გულდასმით შეამოწმა საშინაო დავალება („სინტაქსური წყვილები“), კლასმა საკითხის კარგი ცოდნა გამოამჟღავ-

ნა. დიდი ყურადღება ექცევა წინადადების სინტაქსურ-მორფოლოგიურ გარჩევასა და მასთან დაკავშირებით მოხერხებულად წარმოებს მოსწავლეების მიერ გავლილი მასალის გამეორება. მოსწავლეებმა შეგნებულად იციან გრამატიკული მასალა. მოსწავლეებელი მოსწავლეებისაგან მოითხოვს სრულ, გაშლილ პასუხს, ყურადღებას აქცევს ენის სისწორეს. მუშაობაში ჩაბმული ჰყავს მთელი კლასი. ასევე კარგად მუშაობს ამავე სკოლის მასწ. აზდაროვა. მის მოსწავლეებსაც (VI კლასი) საკმაოდ მტკიცე ცოდნა გააჩნიათ.

რუსული ენის სწავლების საქმეში დამაკმაყოფილებელი მდგომარეობაა კაკაბეთის საშ. სკოლის IV კლ. (მასწ. გ. შაროვი) და V კლასებში (მასწ. თ. ექვთიმიშვილი). ამ კლასების მოსწავლეთა ძირითადი ნაწილი სწორად კითხულობს ტექსტს და დასმულ კითხვებზეც დამაკმაყოფილებელ პასუხს იძლევა. კარგად არიან აგრეთვე მომზადებული კაქრეთის საშუალო სკოლის III კლ. მოსწავლეები (მასწ. ელ. საბაშვილი). ისინი დიდი ხალისით მუშაობენ რუსული ენის გაკვეთილზე და მოხდენილად იყენებენ შეძენილ სიტყვებს ახალი წინადადების შესადგენად. ასეთივე მდგომარეობაა ამ სკოლის V და XI კლასებში (მასწ. ს. გუკასოვი), XI კლასის მოსწავლეები საფუძვლიანად არიან დაუფლებული საგანს და გრამატიკულ კატეგორიებშიც კარგად ერკვევიან.

მიუხედავად იმისა, რომ დასახელებული სკოლების მრავალ კლასში ძირითად საგნებში მოსწავლეთა ცოდნის დონე დამაკმაყოფილებელია, გამოკვლევამ ნათელჰყო, რომ სწავლებაში მაინც მოიპოვება საგრძნობი ნაკლოვანებანი.

დასახელებულ სკოლებში ქართული ენისა და ლიტერატურის სწავლების საქმე არ დგას სათანადო სიმაღლეზე, მოსწავლეთა ზეპირი მეტყველების კულტურა ძალზე დაბალია (კაქრეთისა და კაკაბეთის სკოლები), უმცროს კლასებში მოსწავლეებს ეძნელებათ წინადადების დამთავრება, ისე რომ თითოეული სიტყვა ორ-სამჯერ არ გაიმეორონ. ასეთი მოვლენები არა იშვიათია უფროს კლასებშიც; კაკაბეთის სკოლის IX კლასში (მასწ. ექვთიმიშვილი, იგივე სასწავლო ნაწილის გამგე) მოსწავლეთა ზეპირმეტყველება არ არის დამაკმაყოფილებელი, მოსწავლეთა თხრობაში არ ჩანს თანმიმდევრობა, ყველა მოსწავლე თითქოს დაზვიანებულად ლაპარაკობს, (მასალა—„ამირან დარეჯანიანის“ გარჩევა), არ ჩანს საკუთარი აზროვნება, შეგნებულობა, მოსწავლენი ერთდამივე სიტყვას რამდენჯერმე იმეორებენ, უშვებენ ისეთ ენობრივ შეცდომებს, რომლებიც აზრს ბუნდოვანს ხდის; მაგ.: „ამირან-დარეჯანიანის“ ავტორი მხატვრულობით არ სარგებლობს, „ამირან-დარეჯანიანის“

შემდეგ ისევ შექმნეს ხალხური ამირანი“, „მთავარი გმირია ამირან-დარეჯანიანი“, „რამდენიმე მწერლებს“ და სხვ. აღნიშნულ შეცდომებს მასწავლებელი არ ასწორებს. დაბალია აგრეთვე ამავე სკოლის V კლასის მოსწავლეთა მომზადების დონე (იგივე მასწავლებელი). მოსწავლეებმა „არსენას ლექსის“ შინაარსი მტკიცედ არ იციან. სრულიად არ ექცევა ყურადღება ლექსის გამომეტყველებით წაკითხვას. მასწავლებელი არ აწარმოებს სალექსიკონო მუშაობას, რის შედეგად მოსწავლეებმა არ იციან ლექსებში ხმარებული ზოგიერთი სიტყვის მნიშვნელობა, ვერც ერთმა მოსწავლემ ვერ განმარტარას ნიშნავს გამოთქმა „ზღვის არწივი“, „პირატები“ და სხვა სიტყვები, რომლებიც შესწავლილ ლექსებში გვხვდება. მასწავლებელი ექვეთმიშვილი არ არის დაუფლებული სწავლების მეთოდებს, უმთავრესად სარგებლობს ლექციური მეთოდით. „არსენას ლექსის“ შინაარსის გამოკითხვის შემდეგ თვით უამბო მოსწავლეებს არსენას თავადადასავალი; თავადადასავლის თხრობაში ჩაურთო არსენას დახასიათების ელემენტები და მაშინდელი საზოგადოებრივი მდგომარეობის ანალიზი. 18 წუთის განმავლობაში მოსწავლეები უსმენდნენ მასწავლებელს, მას არ უცდია მოსწავლეები ჩაება საუბარში.

კაქრეთის საშუალო სკოლის III¹ კლასის მასწავლებელი მ. ბეზა რაშვილი არ ემზადება გაკვეთილისათვის, ლიტერატურულ მასალას ვერ იყენებს მოსწავლეთა მეტყველების გასავითარებლად, წარმოდგენა არა აქვს როგორ უნდა იქნეს გამოყენებული ესა თუ ის მასალა ახსნილი კითხვისათვის, თვით უშვებს ენობრივი და ფაქტიური ხასიათის შეცდომებს. მოთხ. „ორაგულის მოგზაურობა“, რომელსაც დიდი შემეცნებითი მნიშვნელობაც აქვს და საუკეთესო მასალას წარმოადგენს თხრობისა და მეტყველების განვითარებისათვის, სრულიად ზერელედ იქნა დამუშავებული მის მიერ კლასში, ზერელედ იქნა ახსნილი ახალი მასალა „ვინ გამოიგონა ორთქლის მანქანა“. მასწავლებელი მთელი გაკვეთილის მანძილზე არასწორად გამოთქვამდა პოლზუნოვის გვარს. ამბობდა და კითხულობდა „პოლნოვი“. თხრობაში უშვებდა უხეშ ენობრივ შეცდომებს („კოკისპირულმა წვიმამ ისინი წაიყვანა და ისინი მოგზაურობდნენ“, „ბევრი ამხანაგები“, „სწორე“, „პირველად მან მუშაობდა“, „მეტროლოგიური“ და სხვ. მას გაკვეთილის ლექსიკური მუშაობა არ ჩაუტარებია, არ აუხსნია მოსწავლეთათვის გაუგებარი სიტყვები „ადმინისტრაცია“, „მეტალურგია“ და სხვა. ამ კლასის მოსწავლეთა კითხვის ტექნიკა მეტად დაბალია. მოსწავლეები ნ. ს., ლ. გ., ნ. რ., და სხვ. კითხულობენ ჩათვლით, დამარცვლით.

ამავე სკოლის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი ჩეკურიწვილი ქართული ენის გრამატიკის სწავლებისას (V¹ და VI¹ კლასები) მეტ ყურადღებას აქცევს გრამატიკული კატეგორიების ლოგიკურ განმარტებებს, ვინემ ენის ბუნების ნათელყოფას და პრაქტიკული ხასიათის ვარჯიშს სწორმეტყველების გამოსამუშავებლად.

გამოკვლეულ სკოლებში სრულიად არაღამაკმაყოფილებლად ტარდება წერითი სამუშაოები. არ ზრუნავენ წერითი მუშაობის ხარისხზე, არ ხდება წერისათვის გულდასმით მზადება, ნაწერები ზერელედ სწორდება მასწავლებელთა მიერ, მოსწავლეები დაშვებულ შეცდომებს, როგორც წესი, არ ასწორებენ, ხელი უვარგისია.

მასწავლებელი ბეზარაშვილი მოსწავლეთა ნამუშევრებს დაუდევრად ასწორებს. III კლასის მოსწ. ე. ს. 7 სექტემბრის ნაწერში (4 სტრიქონი) მასწავლებლის მიერ შეუმჩნეველია ასეთი შეცდომები: „მეწია“ (დაეწიას ნაცვლად), „გადაარჩინა“ (გადაარჩინას ნაცვლად), არ არის შემჩნეული პუნქტუაციური ხასიათის შეცდომები. იმავე მოსწავლის 12 სექტემბრის ნაწერში (4 სტრიქონის მოცულობით) შეუმჩნეველია ასეთი უხეში შეცდომები: „ერთაერთი“, „ქყავდა“. 13 სექტემბრის ნაწერში 8 შეცდომაა შეუმჩნეველი. ნაწერი კი შეფასებულია ნიშნით „4“. 28 სექტემბრის ნაწერში (7 სტრიქონის მოცულობით) შეუმჩნეველია შვიდი შეცდომა, ნაწერი კი შეფასებულია ნიშნით „5“.

არაღამაკმაყოფილებლად არის დაყენებული წერითი მუშაობა კაქრეთის საშუალო სკოლის უფროს კლასებშიაც. XI კლასის მოსწავლეთა ნაწერები თემაზე: „ალ. ყაზბეგის შემოქმედება (რომანების „ელგუჯა“ და „მამის მკვლელის“ მიხედვით) ამტკიცებს, რომ მოსწავლეებს არა აქვთ ფაქტიური მასალის ღრმა ცოდნა, კომპოზიციის გრძნობა. მოსწავლეები, მართალია, გადმოგვცემენ ცალკე ეპიზოდების შინაარსს, მაგრამ ვერ ახერხებენ განზოგადებას და დასკვნების გაკეთებას. წერითი ნამუშევრები ზერელედ არის გასწორებული (მასწ. თ. ლაზაშვილი), მაგ., მოსწ. ლ.-ს ნაწერში შეუმჩნეველია ასეთი შეცდომები: „ყაზბეგმა რაინდული გამბედაობით ახადა ფარდა შენიღბული აწმყოს და მონარქიას აჩვენა, თუ რა დიდი ტკივილი იყო დამარხული დაბეჩავებულ ხალხთა გულში“. გამოდის, რომ ყაზბეგი ზრუნავდა იმისათვის, რომ მონარქიას დაენახა ხალხის ტკივილები; ამავე მოსწავლის ნაწერში გაუსწორებელია სხვა შეცდომებიც, „გირგოლა, რაკი შეურისძიების გზას დაადგა, მუღამ თან სდევდათ ნუნუსა და იაგოს“ და სხვ. შემასმენელის შეთანხმება რიცხვში არა ქვემდებარესთან, არამედ დამატე-

ბასთან, ტიპიურ შეცდომად შეიძლება ჩაითვალოს მოსწავლეებისათვის. ასე, მაგ. იმავე კლასის მეორე მოსწავლე, ვ. გ. წერს: „გერგოლომ ახალგაზრდებს კობას, იაგოს და სხვებს სიცოცხლე გაუმწარათ“, მასწავლებელი ამ შეცდომასაც შეუმჩნევლად ტოვებს. მასწ. გ. ჯ. ნაწერში გაუსწორებელია ასეთი გამოთქმები: „ალ. ყაზბეგი „ელგუჯაში“ მამის მკვლელში“, მთლიანად მთიელთა ცხოვრების არეზე იშლება, რომელშიც ასახულია მთიელთა საზოგადოებრივი ცხოვრება“ „ალ. ყაზბეგი დიდი ოსტატობით და წარმტაცად ასრულებს ამ ორი კულტურისა და ერთმანეთის მოწინააღმდეგე წყობილების სამკედრო-სასიცოცხლო ბრძოლას„. ასეთი ენით არის დაწერილი თხზულებათა დიდი ნაწილი.

ძალზე დაბალია აგრეთვე მოსწავლეთა წერითი მეტყველება VI კლასში (იგივე მასწავლებელი) მოსწავლეებს უძნელდებათ შესწავლილი ნაწარმოების ცალკე ეპიზოდის შინაარსის გადმოცემა („თორნიკეს მოციქულობა“, „ლხინი კურაპალატის სასახლეში“), უშვებენ ორთოგრაფიულ შეცდომებს („მოიადმყოფეს თავი“, —ქვეშერდებიც აჯანყდნენ“ და სხვ.) ხელი ცუდია, მოსწავლეები შეცდომებს არ ასწორებენ.

დასახელებული სკოლების ზოგიერთ კლასში არადამაკმაყოფილებლად ისწავლება რუსული ენა. კაჭრეთის საშუალო სკოლის VII, IX და X კლასების მოსწავლეთა სიტყვების მარაგი მეტად ღარიბია, მოსწავლეები ვერ ახერხებენ მარტივი წინადადების გადმოთარგნასაც კი (მასწ. ნ. ხატიაშვილი). ასეთივე მდგომარეობაა კაკაბეთის VII, XI (მასწ. თ. ციკურიძე) და VIII კლასებში (მასწ. ტაბატაძე). ამ კლასების მოსწავლეები სრულებით ვერ ერკვევიან გრამატიკულ ფორმებში, ვერ არჩევენ წინადადების წევრებს; მოსწავლეთა კითხვის ტექნიკა უვარგისია. კაკაბეთის საშ. სკოლის III კლასების რუსული ენის მასწ. ა. გოგიაშვილი და კაჭრეთის საშ. სკოლის IV კლასის მასწ. ა. ვარდიაშვილი (რომელიც სხვა საგნებთან ერთად რუსულ ენასაც ასწავლის ამ კლასს), ვერ აძლევენ მოსწავლეებს საჭირო ცოდნას რადგან თვითონვე სუსტად არიან დაუფლებული საგანს.

საკონტროლო წერითი სამუშაოების ნორმები ყველა კლასში შესრულებულია, მაგრამ ზოგ შემთხვევაში წერითი მუშაობა ფორმალურ ხასიათს ატარებს (მასწ. ტაბატაძე). მასწავლებლები რვეულების გასწორებისას უყურადღებოდ სტოვებენ შეცდომების საგრძნობ ნაწილს და დაშვებულ შეცდომებს არ ასწორებინებენ მოსწავლეებს.

კაკაბეთის საშუალო სკოლის არც ერთ კლასში მოსწავლეებს არა აქვთ საშინაო რეგულაბი. კაქრეთის საშუალო სკოლაში საშინაო რეგულაბი აქვთ, მაგრამ ისინი სავსეა უხეში შეცდომებით: ეს შეცდომები არ სწორდება მასწავლებლის მიერ. მოსწავლეები იზებირებენ შეცდომებით სავსე ტექსტს და ამითაც აიხსნება მათი დამახინჯებული მეტყველება.

კაქრეთის საშუალო სკოლის მოსწავლეთა დიდი ნაწილი ისტორიაში დამაკმაყოფილებელ ცოდნას ამჟღავნებს (მასწავლებლები ა. თევდორაშვილი, იგივე სკოლის დირექტორი და ქ. ცერცვაძე, სასწავლო ნაწილის გამგე), მოსწავლეებმა იციან ძირითადი ისტორიული ფაქტები და მოვლენები, ნაწილობრივ ბებრებენმათ გარჩევას, შეფასებას, განზოგადებას, კაქრეთის სკოლის მე-11 კლასის მოსწავლეები (მასწ. ალ. თევდორაშვილი), საკმაო თანმიმდევრობით აღწერენ და ახასიათებენ რუსეთის სამხედრო-ფეოდალურ იმპერიალიზმს, სამოქალაქო ომს, სოციალისტურ მშენებლობას, კარგად აქვთ გააზრებული სამოქალაქო ომის და ინტერვენციის მიზეზები, ლენინის აპრილის თეზისები, დიდ სამამულო ომში საბჭოთა ხალხის გამარჯვების მიზეზები და სხვა. ამავე სკოლის მე-10 კლასსაც ეტყობა ერთგვარი წარმატება საქართველოს ისტორიაში.

მასწავლებელი თევდორაშვილი გულდასმით ემზადება გაკვეთილისათვის; იყენებს ისტორიის რუკებს, მაგრამ მის გაკვეთილებს ჯერ კიდევ ახლავს ზოგიერთი ნაკლი. სწორედ ამით უნდა აიხსნას საკმაოდ მნიშვნელოვანი ხარვეზები მოსწავლეთა ცოდნაში. ზოგჯერ მასწავლებელი ფაქტიურ შეცდომებსაც უშვებს. მასწავლებელი ძალიან დიდ დროს ანდომებს ძველი მასალის გამოკითხვას (32 წ. მე-10 კლ.) და ამიტომ ვერ ასწრებს ახალი მასალის საფუძვლიანად გადაცემას. კაქრეთის საშუალო სკოლის მე-9 კლასში (მასწ. ქ. ცერცვაძე) მოსწავლეებმა იციან საბერძნეთის ისტორიის ძირითადი ფაქტები, ქრონოლოგია, დამაკმაყოფილებლად უჩვენებენ ისტორიულ რუკაზე მნიშვნელოვან ადგილებს, საკმაოდ განვითარებული აქვთ ისტორიული მასალის თბრობის უნარი, მაგრამ მათ უჭირთ მოვლენათა მნიშვნელობის გარკვევა, სათანადო დასკვნების გაკეთება.

მასწ. ქ. ცერცვაძეს აქვს საკმაო ცოდნა და გამოცდილება, მაგრამ მის მუშაობას ჯერ კიდევ ახასიათებს ზოგიერთი მეთოდური ნაკლი.

ისტორიის ძირითადი საბროგრამო მასალის დამაკმაყოფილებელ ცოდნას ამჟღავნებენ კაკაბეთის საშუალო სკოლის მე-5 კლასის

მოსწავლეებიც (მასწ., იგივე სკოლის დირექტორი, მ. გაფრინდ-
შვილი). არაღმამკამყოფილებელია კაკაბეთის საშუალო სკოლის
მე-6, მე 9 და მე-11 კლასების მოსწავლეთა ცოდნა (მასწავლებელი
შ. ბურჭულაძე), მე-9 კლასის მოსწავლეები გაკვეთილის მასალას ჰყვე-
ბიან ზეპირად, მისი მნიშვნელობა არ ესმით, არ იციან, თუ ვინ
არიან პლებეები და პატრიციები; მე-10 კლასის მოსწავლეები ვერ
არჩევენ ერთმანეთისაგან საბაბსა და მიზეზს, არ იციან ქართვე-
ლთა მეზობელი ხალხები და სახელმწიფოები ელინისტურ და უფრო
ადრინდელ ხანაში, ვერც ერთმა მოსწავლემ ვერ დაასახელა პუ-
გაზოვის აჯანყების თარიღი, სრულებით არ იციან ეკატერინე II
ლონისძიებანი პუგაზოვის აჯანყების შემდეგ, პავლე I დამოკიდებუ-
ლება საფრანგეთთან და ინგლისთან. კიდევ უფრო დაბალია მე-11
კლასის მოსწავლეთა ცოდნა,—ვერც ერთმა მოსწავლემ სწორად ვერ
დაასახელა საქართველოში მონღოლთა შემოსევის საუკუნეც კი,
ასახელებენ მე-5, 6, 7, საუკუნეებს, არ იციან საიდან მოვიდნენ
მონღოლები, მმართველობის როგორი წესი შემოიღეს მათ საქარ-
თველოში; მათი აზრით, მონღოლები სრულებით არ ყოფილან რუ-
სეთში, ასევე სუსტად იციან მოსწავლეებმა საბჭოთა კავშირის ის-
ტორიაც. მათ ვერ გაარკვიეს, თუ რატომ იყო მეფის რუსეთი
ანტანტის შემადგენლობაში, როგორ დამოკიდებულებაში იყო მეფის
რუსეთი დასავლეთის იმპერიალისტურ სახელმწიფოებთან. სტო-
ლიპინის აგრარული რეფორმის შესახებ მოსწავლეები აცხადებენ,
რომ სტოლიპინს უნდა მემამულეებისათვის ჩამოერთმია მიწები და
დაერიგებია გლეხებისათვის.

ახალი მასალა მე-7 კლასში—„ბრძოლა პატრიციებსა და პლებეებს
შორის“ მასწავლებელმა ძალზე უფერულად გადასცა, ვერ გააშუქა
მოსწავლეთათვის გასაგებად სახალხო ტრიბუნატის შექმნა, ტრი-
ბუნების ფუნქციები, 12 ტაბულის კანონები და მათი მნიშვნელობა,
ლიცინიუსის და სექსტიუსის კანონები; არ გაარკვია რომში დიქტა-
ტორის დანიშვნის პირობები, დიქტატორის ფუნქციის თავისებუ-
ლება. არაფერი უთქვამს პლებეების საბოლოო გამარჯვებაზე და
ნობილიტეტის წარმოშობაზე; დაუშვა ფაქტიური შეცდომაც. ტრი-
ბუნატის დაწესების თარიღად 449 წელი უჩვენა, ლიცინიუსის და
სექსტუსის კანონების გატარების თარიღად კი 436 წელი. მას-
წავლებელი მონებს მესამე წოდებას უწოდებდა. ასევე სუსტი იყო
მასწ. ბურჭულაძის გაკვეთილები მე-10 და მე-11 კლასებში.

კაკრეთის საშუალო სკოლის მე-11 კლასის მოსწავლეთა ცოდნის
დონე მათემატიკაში ვერ უპასუხებს წაყენებულ მოთხოვნებს. დამწ-
ყები მასწავლებელი, ვ. ჯაფოშვილი ფაქტიური მასალის კარგ

კოდნას ამელაენებს და გაკვეთილზეც მომზადებული შედის, მაგრამ კლასი ვერ იჩენს გავლილი მასალის საფუძვლიან ცოდნას განსაკუთრებით პრაქტიკული საკითხების გადაჭრისას, როცა საჭიროა წინა წლებში შეძენილი ცოდნა-ჩვევების გამოყენება.

მეტად სუსტია მოსწავლეთა მომზადება მათემატიკაში კაკაბეთის საშუალო სკოლის მე-11 კლასში (მასწ. ი. პავლიაშვილი, იგივე სასწ. ნაწილის გამგე). ამ კლასის მოსწავლეებმა ვერც ერთი თეორიული საკითხის დამტკიცება ვერ შესძლეს მიმდინარე წელს გავლილი მასალიდან აღგებრაში, გარდა ერთადერთი მოსწავლე პ.-სა, რომელმაც წყობათა რიცხვის ფორმულა მხოლოდ მასწავლებლის მიმყვანი კითხვების დახმარებით დაამტკიცა. ექვსი მოსწავლიდან მხოლოდ ერთმა შესძლო განტოლების ამოხსნა.

ირკვევა, რომ მასწავლებელ პავლიაშვილს არ უწარმოებია ვარჯიში საჭირო სიძნელის ამოცანებზე ამ განყოფილებიდან. ამის უტყუარ საბუთს წარმოადგენს მე-11 კლასში ჩატარებული საკონტროლო წერიტი მუშაობა. შეერთებათა და თეორიიდან საკონტროლო წერა ჩატარებულია არა ამოცანაზე, არამედ უმარტივეს მაგალითებზე, ასევე დაბალია ამ კლასის მოსწავლეთა მომზადება გეომეტრიასა და ტრიგონომეტრიაში. მასწ. პავლიაშვილი, როგორც წესი, გაკვეთილის გეგმას არ ადგენს.

დაბალი ცოდნა გამოამჟღავნეს აგრეთვე მათემატიკაში კაკაბეთის საშუალო სკოლის VI კლასის მოსწავლეებმაც (მასწ. ვ. საგინაშვილი). ისინი აღგებრის გაკვეთილზე ვერ იძლეოდნენ გააზრებულ პასუხებს გავლილი მასალის ირგვლივ, მასწ. საგინაშვილი ვერ არის დაუფლებული საგანს და მისი სწავლების მეთოდებს. ერთუცნობიან პირველი ხარისხის განტოლებას ის ასწავლის არა არითმეტიკულ მოქმედებათა თვისებების გამოყენებით, არამედ სისტემატური სახით ისე, როგორც ეს სავალდებულოა მე-8 კლასისათვის: არასწორად ახსნა აგრეთვე მან დადებითი და უარყოფითი რიცხვები რიცხვულ ლერძზე და სხვა.

ყანდაურის რვაწლიანი სკოლის მათემატიკის მასწ. ალ. ნალეკრიშვილი თითქოს დაუფლებულია საგანს და მისი სწავლების მეთოდებს, მაგრამ მოსწავლეთა ცოდნა ძალზე დაბალია. ამ კლასის ვერც ერთმა მოსწავლემ ვერ შეძლო გამოსახულების რიცხვითი მნიშვნელობის გამოანგარიშება. კიდევ უფრო მოუზადებელია ამ სკოლის მე-5 კლასის მოსწავლეები (მასწ. ვ. თვალავაძე, განათლებით ისტორიკოსი). ისინი ახერხებენ წესის ჩამოყალიბებას რიცხვების პ.-ზე გაყოფადობის შესახებ, მაგრამ ეს ცოდნა იმდენად ფორმალურია, რომ არ შეუძლიათ მისი გამოყენება მაგალითის გაკეთებისას, კი-

დევ მეტი, მათ არ შეუძლიათ რიცხვი განასხვავონ ციფრისგან, ვერ ასახელებენ ციფრებსა და რიცხვს, არასწორად განმარტავენ რიცხვების 15-ზე და 50-ზე გაყოფადობას.

მოსწავლეების მიერ გავლილი მასალის შეგნებულად ათვისების საქმეში ერთგვარი წარმატება აქვს მოპოებული კაქრეთის საშუალო სკოლის ფიზიკის დამწეებ მასწ. ვ. ჯაფოშვილს. ამ სკოლის მე-11 კლასის მოსწავლეებმა დამაკმაყოფილებლად იციან ჯოულ-ლენცის კანონი, მათ შეგნებულად აქვთ გააზრებული გამტარში ელექტრული ენერგიის სითბურ ენერგიად გარდაქმნის მიზეზი, ენერგიის მუდმივობისა და გარდაქმნის კანონის თვალსაზრისით; ახერხებენ შესწავლილი კანონების მომარჯვებას პრაქტიკული საკითხების გადაჭრის დროს და სხვა. ამავე დროს მასწავლებელთა ჯგოფთან ურთოდებას არ აქცევს გავლილ მასალის გამეორებას. კიდევ უფრო ცუდად დგას ახლად გავლილი მასალასთან დაკავშირების საქმე. მასწ. ჯაფოშვილმა დამაჯერებლად ახსნა თერმოელექტრობა და მისი გამოყენება, მაგრამ ეს მასალა, თავისი მოცულობით, მეტად მცირეა, ამ გაკვეთილზე მან ჩაატარა სადემონსტრაციო ცდა დენის სითბური მოქმედების შესახებ, ეს მაშინ, როცა საკითხი ახსნილი იყო გაკვეთილზე.

მეტად დაბალია ამავე სკოლის მე-7 კლასის მოსწავლეთა მომზადება ფიზიკაში (მასწ. მ. გოგილაშვილი). მართალია, მოსწავლეთა ერთი ნაწილი ახერხებს ზოგ საკითხზე თხრობას, მაგრამ ნაამბობი არა აქვთ გააზრებული, ამავე საკითხების გარშემო დასმულ კითხვებზე ვერ იძლევიან პასუხს. მათი ცოდნა ზეპირსიტყვიერია, მოსწავლეებს ბუნდოვანი წარმოდგენა აქვთ სივრცის, ფართობის და მოცულობის გაზომვაზე, მათ საზომ ერთეულებზე, მოსწავლეთა დიდმა ნაწილმა არ იცის თანაფარდობა სხვადასხვა ერთეულებს შორის: მათ ჰგონიათ, რომ კვადრატულ მეტრში 10 კვადრატული დეციმეტრია, რომ ამდენივე კუბიკური დეციმეტრია კუბიკურ მეტრში და სხვა. მასწ. გოგილაშვილი უყურადღებოდ ებყრობა სადემონსტრაციო ექსპერიმენტს, იგი მოუმზადებელი შედის გაკვეთილზე. მოსმენილ გაკვეთილზე მან განიზრახა წიგნის „წიგნის“ გაანგარიშება, მაგრამ ცდა ჩაიშალა, რადგან კლასის არც ერთ მოსწავლეს სამასშტაბო შიმში არ აღმოაჩნდა. მასწ. მ. გოგილაშვილი სუსტად მუშაობს თავისთავზე, იგი არ არის დაუფლებული სადემონსტრაციო ექსპერიმენტის წარმოებას და ამოცანას ამოხსნის ტექნიკას. მე-7კლასის არც ერთ მოსწავლეს საშინაო რეგული არა აქვს.

დაბალი ცოდნა გამოამჟღავნა ფიზიკაში კაკაბეთის საშუალო სკოლის მე-10 კლასის მოსწავლეებმა (მასწ. ი. პავლიაშვილი). ისინი

ვერ ახერხებენ, მაგ. ქანქარას ფორმულით სარგებლობას, მეტიც, მოსწავლეთა საგრძნობი ნაწილი ვერ ახერხებს ამ ფორმულის დაფაზე დაწერასაც კი, მხოლოდ ერთეულმა მოსწავლეებმა იციან, რომ „რხვეის პერიოდი უკუპროპორციულია კვადრატული ფესვისა სიმძიმის ძალის აჩქარებიდან“, მაგრამ ისინი ვერ ახერხებენ ამ კანონის გამოყენებას საათის სვლის რეგულაციის საქმეში. კიდევ უფრო ცუდად ფლობენ ისინი წინა პერიოდში გავლილ მასალას. ამ კლასის მოსწავლეთა ჩამორჩენილობის ძირითადი მიზეზი მასწავლებლის სუსტი მუშაობაა. იგი არ ემზადება გაკვეთილისათვის, არ ატარებს სადემონსტრაციო ექსპერიმენტს, სრულიად უგულებელყოფს გავლილი მასალის გამეორებას, არ იყენებს აქტიურ მეთოდებს საგნის სწავლების ჟკეტ დაყენებისათვის და ყურადღებას არ უთმობს შესწავლილი მასალის გამოყენებას პრაქტიკული საკითხების გადაჭრის საქმეში, მაგ., ახალი მასალა, დრეკადი სხეულის რხევა და ტალღური მოძრაობა, მან ლექციური მეთოდით ახსნა, ვერ დაიყვანა მოსწავლეებამდე, ამ მასალის გარშემო დასმულ კითხვებზე მოსწავლეები ვერ პასუხობდნენ.

შედარებით უკეთესი მდგომარეობაა ამავე სკოლის მე-7 (მასწ. ბ. აივაზოვი) და მე-8 (მასწ. ვ. საგინაშვილი) კლასებში. მე-7 კლასის მოსწავლეთა ძირითადი ნაწილი ახერხებს კითხვებზე პასუხის გაცემას, თუმცა ხშირად მათი ცოდნა ფორმალურია: ისინი ფორმულით სარგებლობენ მექანიკურად. მასწ. აივაზოვი არ ატარებს ექსპერიმენტს საკლასო მუშაობისას და არც საშინაო დავალების სახით აძლევს ასეთ სამუშაოებს მოსწავლეებს.

ფიზიკაში მოსწავლეთა მომზადების დაბალი დონე გამოძვლავნდა ყანდაურის რვაწლიან სკოლაშიც (მასწ. ა. ნალეკრიშვილი). მოსწავლეები თითქოს დამაკმაყოფილებლად მოუთხრობდნენ „წნევის“ შესახებ, მაგრამ ვერც ერთმა ვერ შესძლო პრაქტიკულად განესაზღვრა წნევა, რომელსაც აგური აწარმოებს ამა თუ იმ წახნაგზე დაყრდნობისას, ვერ მოახერხეს აგურის ზომების სწორად განსაზღვრა, ეს მაშინ, როცა სახელმძღვანელოში წნევა დაანგარიშებულია სწორედ აგურის მაგალითზე. კითხვებზე მოსწავლეები იძლევიან პასუხს წიგნის ენით და არ შეუძლიათ შესწავლილი კანონების გამოყენება პრაქტიკული საკითხების გადაჭრისას.

ჯერ კიდევ არ მომხდარა გარდატეხა ბიოლოგიის სწავლებაში. მართალია, ერთგვარი წარმატებები აქვთ მასწავლებლებს კ. ბუთხუზს (კაქრეთის საშუალო სკოლა) და ლ. გოგილაშვილს (ყანდაურის რვაწლიანი სკოლა), მაგრამ ამ სკოლების მოსწავლეების საკმაო დიდმა ნაწილმა გავლილი მასალა არადაამაკმაყოფილებლად

იცი. კაქრეთის საშუალო სკოლის V² კლასის 43 მოსწავლიდან მხოლოდ შვიდმა გამოთქვა სურვილი გაეცა პასუხი კითხვაზე, თუ რა მნიშვნელობა აქვს ლობიოს თესლის ლებნებს. მოსწავლე ა—ი თესლის აგებულებას უჯრედის აგებულებაში უჯრედის აგებულებაში ურევს და ნედროსპერმის ნაცვლად პროტოპლაზმას ასახელებს. მოსწავლე—ს—იმ მუხუდო და მზესუმზირა ერთლებნიან მცენარეებს მიაკუთვნა. ყანდაურის რეაწლიანი სკოლის V კლასის მოსწავლეთა დიდი ნაწილი ვერ ამელავენებს გავლილი მასალის დამაკმაყოფილებელ ცოდნას (მასწ. გოგილაშვილი) მე-6 კლასში თამბაქოს კულტურის შესახებ მასწავლებელმა მოსწავლეებს საკმაო ცნობები მიაწოდა, მაგრამ ვერ დაიცვა ზომიერება. მაგალითად უფრო ვრცლად იყო გაშუქებული თამბაქოს კულტურის წარმოშობისა და გავრცელების საკითხი, ვიდრე ეს მოეთხოვება ამ კლასის მოსწავლეებს, გაკვეთილის გეგმით გათვალისწინებული სხვა კულტურების დამუშავება გაკვეთილზე არ მოესწრო.

მასწავლებელმა თ. გოგიშვილმა (კაკაბეთის საშუალო სკოლა) მე-6 კლასში გაკვეთილის ახსნა დაიწყო ჯვაროსანთა და მცენარეთა სხვა ოჯახების განხილვით. პროგრამის მიხედვით კი ამ კლასის მოსწავლეებს ამ საფეხურზე სისტემატური ერთეულების ცნება არ ეძლევა და ბოტანიკის კურსის შესწავლა კულტურულ მცენარეების შესწავლით იწყება. მე-6 კლასის ბოტანიკის კურსის საკითხის—ბრძოლა სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების რიცხვისათვის—დამუშავების დროს მასწავლებელმა განსაზღვრა იმ მასალით, რომელიც მე-5 კლასის ბოტანიკის ძველ სახელმძღვანელოშია მოცემული. ამ სკოლის VI¹ კლასის მოსწავლე ო-ს წარმოდგენა არა აქვს ერთწლიან, ორწლიან და მრავალწლიან მცენარეებზე, არ იცი თუ რა არის მარტივი და რთული ფოთოლი, ვერ მოძებნა ტაბულაზე ლობიოს ყვავილი და ნაყოფი, ვერ დაასახელა ყვავილის ნაწილები. მოსწავლეებმა ვერ განმარტეს პარკოსნების ფესვების კოჭრებისა და იქ მყოფი ბაქტერიების როლი ნიადაგის აზოტით გამდიდრების საქმეში. მოსწ. ე—ის წარმოდგენით სიმინდს ყვავილი არა აქვს, მოსწავლე მ—მ განაცხადა, რომ საქართველოში ბამბა არ ითესებაო.

სკოლებში საბუნებისმეტყველო წრეების მუშაობა არ დგას სათანადო სიმაღლეზე. წრეების გეგმით უმთავრესად გათვალისწინებულია თეორიული საკითხების განხილვა, მოხსენებები და რეფერატები; პრაქტიკული საკითხების დამუშავება, ცდები და დაკვირვებანი სრულიად უგულებლყოფილია. ყურადღება არ ექცევა პროგრამით გათვალისწინებული ექსპურსიების ჩატარებას.

კაჭრეთის რაიონის სკოლების მოსწავლეთა მომზადება ქიმიამში სათანადო სიმაღლეზე ვერ დგას. კაჭრეთის სკოლის X კლასის მოსწავლეებს გაუძნელდათ ელემენტების ვალენტობის გარკვევა ნაერთის ფორმულის მიხედვით (ფოსფორის ვალენტობა ფოსფორმეთაჟაში). მარტივი ამოცანის ამოხსნა (რამდენი გრამი ფოსფორის ხუთჯანგი გამოიყოფა 400 გრამი ფოსფორის დაწვისას; რამდენი $\%$ ფოსფორია ფოსფორმეთაჟაში) ვერ შეძლეს დამხმარე კითხვების დასმის გარეშე. შედარებით უკეთესი ცოდნა აქვთ XI კლასის მოსწავლეებს.

მეტად დაბალი მომზადება გამოიჩინეს ქიმიამში კაკაბეთის საშუალო სკოლის მოსწავლეებმა (გასულ წლებში ქიმიას ასწავლიდა შ. ქარსაულიძე) IX, X და XI კლასების მოსწავლეები ელემენტარულ საკითხებში ვერ ერკვევიან. IX კლასის მოსწავლეებმა ვერ მოახერხეს ცნება „მეთავის“ განმარტება, მეთაჟა მათ წარმოუდგენიათ, როგორც მეტალოიდების ჟანგეულებისა და წყლის ნაერთი, ვერ განმარტეს მეთაჟას ფუძიანობა, არასწორად აქვთ ათვისებული ფუძეების მიღების საშუალებანი, ვერ მოახერხეს კალიუმის ჟანგის ფორმულის შედგენა. X კლასის მოსწავლეთა ცოდნა მეტად დაბალია, დასმულ კითხვებზე, საპროგრამო, მასალის გარშემო მხოლოდ 2-3 მოსწავლე ახერხებს პასუხის გაცემას. XI კლასის მოსწავლეები ძალიან ცუდად ერკვევიან გასული წლის მასალაში (არაორგანული ქიმიის კურსი), შედარებით უკეთესად იციან ორგანული ქიმიის კურსი, რაც იმით აიხსნება, რომ ორგანული ქიმიის შესწავლა წელს დაიწყო ამ კლასში.

კაკაბეთის სკოლის ქიმიის მასწავლებელი ნად. კვეზერელი გაკვეთილზე დროს რაციონალურად ვერ იყენებს. ის ბევრ დროს ჰკარგავს ისეთ კითხვებზე, როგორიცაა: „ვინ იცის გაკვეთილი?“, „სთქვი იცი თუ არა გაკვეთილი“ და სხვ.

გეოგრაფიის სწავლება დამაკმაყოფილებლად არის დაყენებული კაჭრეთის საშუალო სკოლაში (მასწავლებელი მ. კოკლამაზაშვილი), ამ სკოლის VIII კლასის მოსწავლეები დამაკმაყოფილებლად გადმო-სცემენ გაკვეთილის შინაარსს, იციან გავლილი მასალაც: ახერხებენ ზღვების დახასიათებას, იციან ზღვების სატრანსპორტო და სარეწი მნიშვნელობა, სწორად ასახელებენ და უზენებენ რუკაზე სსრ კავშირის რელიეფის ძირითად ფორმებს, იციან სასარგებლო წიაღისეულთა მთავარი საბადოები, მათი გეოგრაფიული განლაგება, მდინარეთა თავისებურება და მათი სამეურნეო მნიშვნელობა. დამაკმაყოფილებლად იციან გავლილი მასალის ძირითადი ნაწილი ამ სკოლის V², VI¹, VI² კლასის მოსწავლეებმაც. მასწავლებელი

დამაკმაყოფილებლად ფლობს საგანსა და მისი სწავლების შეთოდს,
გულმოდგინედ ემზადება გაკვეთილისათვის.

არადამაკმაყოფილებლად არის დაყენებული გეოგრაფიის სწავლება

არადამაკმაყოფილებლად არის დაყენებული გეოგრაფიის სწავლება კაკაბეთის საშუალო სკოლის მეხუთე კლასებში (მასწავლებელი მ. გაფრინდაშვილი, იგივე სკოლის დირექტორი). ამ კლასის მოსწავლეებს არა აქვთ გაგებულნი მასშტაბის ცნება, ვერ განმარტავენ, თუ რას ეწოდება დაბლობი, ვაკე, ბორცვი, მთა, არ იციან ჰორიზონტის მხარეების გამორკვევის ხერხები და სხვ. მასწავლებელი არ თხოვს მოსწავლეებს გაკვეთილის შინაარსის გადმოცემას მთლიანი თხრობის საშუალებით, კმაყოფილდება მხოლოდ ფრონტალური კითხვების დასმით.

არადამაკმაყოფილებლად არის დაყენებული გეოგრაფიის სწავლება ქვ. ყანდაურის რვაწლიანი სკოლის მეხუთე კლასებში (მასწავლ. გულიაშვილი, იგივე სკოლის დირექტორი). ამ კლასის მოსწავლეებმა გავლილი მასალის სრული უცოდინარობა გამოიჩინეს. მასწავლებელი არ ემზადება გაკვეთილისათვის. მის მიერ V² კლასში ჩატარებული გაკვეთილი თემაზე „ბორცვები და მთები“ მოსწავლეთათვის გასაგებად არ იყო ახსნილი, სათანადოდ არ იყო გამოყენებული თვალსაჩინოება და ამიტომ გასაგებად ვერ აუხსნა კლასს, თუ რას ეწოდება მთის შეფარდებითი და აბსოლუტური სიმაღლე.

გერმანული ენის სწავლების მდგომარეობა კაკაბეთის საშუალო სკოლაში დამაკმაყოფილებელია (მასწ. თ. ხატიაშვილი). VII, VIII კლ. მოსწავლეების საგრძნობი ნაწილი ტექსტს გერმანულად კითხულობს, თარგმნის მას და ზეპირ საუბარსაც ახერხებს, მაგრამ X კლასის მოსწავლეთა მომზადების დონე მეტად დაბალია. კაკაბეთის საშუალო სკოლაში (მასწ. მ. შახპარუნოვა) V, VII და X კლასების მოსწავლეთა დიდ უმრავლესობას კითხვა და თარგმნა უძნელდება, სიტყვების მცირე მარაგი აქვს და მომზადების დაბალ დონეს ამყვანებენ. განსაკუთრებით ჩამორჩნილია X კლასი.

ყანდაურის რვაწლიანი სკოლაში (მასწ. ზ. შენგელიძე) მოსწავლეთა მომზადება გერმანულ ენაში ძალზე დაბალია. ამის ძირითადი მიზეზი ის არის, რომ თვით მასწავლებელმა არ იცის გერმანული ენა, ტექსტის წაკითხვისას ის თვითონ უშვებს უხეშ შეცდომებს.

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ :

1. კაკაბეთის საშუალო სკოლის სასწავლო ნაწილის გამგე ი. პავლიაშვილი მოიხსნას სასწავლო ნაწილის გამგის თანამდებობიდან სკოლაში სასწავლო სააღმზრდელო მუშაობის სუსტად დაყენებისათ-

ვის და დატოვებული იქნას ფიზიკისა და მათემატიკის მასწავლებლები; მიეცეს მას მითითება ფიზიკისა და მათემატიკის სწავლების საქმეში დაუშვებელი გულგრილობის განმორჩენისათვის, რის შედეგადაც მის მოსწავლეებს, განსაკუთრებით XI კლასში, დაბალი მომზადება აქვთ და დაევალოს მას. საქირო ღონისძიებანი გაატაროს, რათა ჩამორჩენა გამოასწოროს.

2. კაკაბეთის საშუალო სკოლის დირექტორს მ. გაფრინდაშვილს—მიეცეს მითითება სასწავლო-აღმზრდელობითი მუშაობის სუსტად დაყენებისათვის.

3. კაკაბეთის საშუალო სკოლის ქართული ენის მასწავლებელს ქ. ექვთიმიშვილს (იგივე სასწავლო ნაწილის გამგე) მოსწავლეთა დაბალი მომზადებისათვის, დედაენაზე და ლიტერატურაში—მიეთითოს.

4. კაჭრეთის საშუალო სკოლის III კლასის მასწავლებელი მ. ბეზარაშვილი—გათავისუფლდეს თანამდებობიდან მოსწავლეთა ცუდი მომზადებისათვის, რაც იმის შედეგია, რომ ბეზარაშვილი არ ემზადება გაკვეთილისათვის, არ მუშაობს თავისთავზე, ვერ ფლობს სწავლების მეთოდებს, თვითონ უშვებს უხეშ შეცდომებს და ვერ ასწორებს მოსწავლეთა მიერ დაშვებულ შეცდომებს.

5. ყანდაურის რვაწლიანი სკოლის გერმანული ენის მასწ. ზ. შენგელიძე გათავისუფლდეს გერმანული ენის მასწავლებლობიდან, რადგან მან თვითონ არ იცის გერმანული ენა და მოსწავლეები სავსებით მოუმზადებელია ამ საგანში.

6. ყანდაურის რვაწლიანი სკოლის მასწავლებელს ვ. თვალავაძეს სპეციალობით ისტორიკოსს, ჩამოერთვას მათემატიკის გაკვეთილები, რადგანაც მას საამისო ცოდნა არა აქვს, რომ მათემატიკა ასწავლოს სკოლაში.

7. კაკაბეთის საშუალო სკოლის III კლასის რუსული ენის მასწ. ვარდიაშვილს ჩამოერთვას რუსული ენის გაკვეთილები, რადგან მოსწავლეებმა სუსტად იციან რუსული ენა, ვერ ახერხებს მოსწავლეების მიერ ზეპირი და წერიითი მეტყველების დროს დაშვებული შეცდომების გასწორებას და მოსწავლეებიც სუსტად არიან მომზადებულნი რუსულ ენაში.

8. კაკაბეთის საშუალო სკოლის ისტორიის მასწ. მ. ბურკულაძე იმის გამო, რომ IX—XI კლასების მოსწავლეთა ცოდნა ამ საგანში ძალზე დაბალია, განთავისუფლდეს ამ კლასებში ისტორიის მასწავლებლობისაგან რვაწლიანი სკოლის კლასებში ისტორიის მასწავლებლად დატოვებით.

9. კაქრეთის საშუალო სკოლის ქართული ენის მასწავლებელს
თ. ლაზაშვილს მიეთითოს წერიტი მუშაობისადმი უყურადღებო
ბისა და ნაწერების ზერელედ გასწორებისათვის.

10. ყანდაურის რვაწლიანი სკოლის გეოგრაფიის მასწავლებელ
ჩლ. გულიაშვილს მიეთითოს გეოგრაფიის სწავლების სუსტად და-
ენებისათვის, რის შედეგად მოსწავლეებს ამ საგანში ძალზე და-
ბალი ცოდნა გააჩნიათ.

ს ა ფ უ ძ ვ ე ლ ი : საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს კოლეგიის
1949 წლის 17 ნოემბრის დადგენილება.

**საქართველოს სსრ განათლების
მინისტრის მოადგილე მ. ბუჩუქიძე**

УКАЗАНИЯ О ПЛАНИРОВАНИИ РАБОТЫ ШКОЛ И УЧИТЕЛЯ.

Четкое и точное осуществление плановости в работе школы и учителя является основным условием и средством коммунистического воспитания, образования и обучения учащихся. Целенаправленный, последовательный, точный и конкретный план оказывают большую помощь школе и учителю. В области планирования работы наши школы имеют значительные достижения, но пока еще имеют место недочеты—часто планы носят формальный характер, они неконкретны и не оказывают помощи школе и учителю в текущей работе.

Естественно, что рост нашей школы, а также опыт ее работы сделали необходимым внести изменения в дело планирования работы школы. Это изменение выражается в том, что значительно было упрощено дело планирования работы школы.

Настоящие указания вступают в силу с начала 1949-1950 учебного года. С этого же времени все другие инструкции и указания относительно планирования школьной работы считаются упраздненными.

1. Какие планы требуются от школы?

В школе должны быть следующие планы:

1. План дирекции школы—а) план годовой работы школы; б) план работы школы за первую половину учебного года; в) план работы школы за вторую половину учебного года.
2. План работы учителя—а) годовой календарный план учебного предмета; б) план урока.
3. План классного руководителя—план работы по четвертям учебного года.
4. План работы школьных ученических организаций и различных школьных кружков—планы работы для первой и второй половины учебного года отдельно для каждой.

5. План работы родительского комитета — планы работы для первой и второй половины учебного года отдельно для каждой.

II. Основные вопросы годового плана работы школы

Годовой план работы школы состоит из следующих основных частей:

а) вступление; б) мероприятия для начала учебного года,¹⁾ в) организация учебно-воспитательной работы; г) внеклассная и внешкольная работы; д) работа с учителями; е) работа комсомольской, пионерской и ученической организаций; ж) родительский комитет; з) административно-хозяйственная работа школы и общие вопросы.

III. План работы школы за первую и вторую половину учебного года

На основе годового плана работы школы директор и зав. учебной частью школы составляет план работы за первую и вторую половину учебного года. Структура этого плана, последовательность вопросов и форма та же, что и для годового плана, но с той разницей, что в этих планах вопросы даны в виде более конкретных мероприятий и указаны точные сроки их выполнения.

IV. Структура, содержание и форма плана работы классного руководителя

Основными частями плана работы классного руководителя являются: организация детского коллектива; учебно-воспитательная работа; работа с родителями; организационная работа.

1. Организация детского коллектива. а) обеспечение проведения внутреннего распорядка школы; б) знание каждым учащимся правил для учащихся и воспитание в них навыков сознательного соблюдения правил; в) организация дежурства учащихся; г) выбор представителя класса и руководство его работой; д) изучение причин пропуска уроков учащимися и опаздываний на уроки и проведение мероприятий для полной ликвидации пропусков.

¹⁾ План подготовки к новому учебному году школа составляет отдельно в апреле-мае каждого года; план обсуждается на педагогическом совете и утверждает РОНО.

2. Учебно-воспитательная работа: а) систематическая проверка выполнения домашних заданий, выявление причин отставаний и проведение мероприятий для их ликвидации; б) ежедневная проверка дневников учащихся; в) проведение мероприятий по идейно-политическому воспитанию учащихся; чтение литературы воспитательного характера, ознакомление с биографиями вождей и героев Советского Союза, коллективная читка газеты, участие в проведении революционных торжеств, совместно с комсомольской и пионерской организациями, устройство бесед и докладов по международным вопросам и др.; г) проведение мероприятий по привитию учащимся культурных навыков; д) проведение мероприятий по физкультурно-спортивной работе; е) вовлечение учащихся в академические и художественные кружки школы; ж) коллективное посещение театров, кино.

3. Работа с родителями: а) ознакомление с бытовыми условиями учащихся; б) подготовка классного собрания родителей, проведение индивидуальных бесед с родителями.

4. Организационная работа: а) приведение в порядок личных дел учащихся и журнала учета успеваемости класса; б) составление отчетов по четвертям относительно успеваемости класса; в) проведение в классе мероприятий по соблюдению учащимися санитарно-гигиенического режима.

Классный руководитель план работы составляет до начала четверти и представляет для утверждения директору (зав) школы.

План работы классного руководителя по четвертям составляется по следующей форме:

№№ по порядку.	Вопросы, подлежащие выполнению.	С р о к		Учет выполнения
		Начало	Конец	
I	I			
	2			
	3			
	и т. д.			
II	1			
	2			
	3			
	и т. д.			

Примечание: В разделе №№ по порядку пишется название частей плана, а против арабских цифр мероприятия — вопросы, подлежащие выполнению.

V Структура, содержание и форма план работы учителя

Как указано в первом пункте настоящих указаний, от учителей требуются следующие планы: а) годовой календарный план предмета и б) план урока.

Годовой календарный план предмета: годовой календарный план предмета предусматривает: а) какие темы изучаются в продолжение года; б) сколько часов уделяется каждой теме, в) в какие сроки будут проработаны эти темы (начало и конец).

Годовой календарный план предмета составляется по следующей форме:

Годовой календарный план.

утверждаю школы (название)
 Директор (зав) класса
 Школы. предмет (название)
 19 . . . г. Преподаватель (фамилия, имя).

№ по порядку.	Наименование тем по четвертям.	Количество не обходимых часов.	С р о к		Выполнение
			Начало	Конец	
1	2	3	4	5	6
I четв.	1				
	2				
	3				
	и т. д.				
II четв.	1				
	2				
	3				
	и т. д.				

Учитель (подпись)

План просмотрен

Зав. учебной частью (подпись)

19 . . . г.

В первом столбце пишутся номера по порядку с указанием четверти, во втором столбце—предусмотренные официальной программой темы предмета или основные их части (по отдельным учебным четвертям). В третьем столбце—количество часов, необходимых для проработки данной темы, в 4—5 столбцах—начало и конец проработки темы (срок проработки темы вычисляется по учебному расписанию); в шестом столбце обозначается ход выполнения темы.

Учитель план составляет по отдельным классам и предметам и представляет зав. учебной частью школы, который, в свою очередь, после просмотра плана и внесения нужных поправок (когда это необходимо), за своей подписью представляет директору школы для утверждения.

2. План урока. В нашей школе урок представляет основную форму организации учебной работы. Качество учебно-воспитательной работы в школе прежде всего зависит от проведения урока на высоком идейном и научно-педагогическом уровне. Поэтому во всей системе планирования работы учителя решающее значение имеет планирование урока. На основе использования программы, предмета, учебников, специальной педагогической и методической литературы учитель обязан составить план каждого урока.

План урока обуславливается тем, какой урок будет проведен (объяснение нового материала, комбинированный урок, повторение, проверка и оценка знаний учащихся), по какому предмету, на каком материале, каким методом и т. д. Поэтому для плана урока недопустимо установление единой стандартной формы. Несмотря на это, к планам урока все-таки можно предъявить единые требования.

При составлении плана урока преподаватель должен предусмотреть следующее: а) точно должна быть определена тема урока, в нем должна быть отражена цель; б) в плане урока в определенной последовательности необходимо предусмотреть основные вопросы нового материала, воспитательные задачи, какие опыты будут выполнены и какие дидактические и др. наглядные пособия будут использованы преподавателем; в) в плане точно нужно указать, какой вид домашнего задания будет предложен классу.

План урока преподавателя не представляется для утверждения директору или его заместителю по учебной части. Директор

(зав) и его заместитель периодически проверяют план и дают соответствующие указания по правильному планированию урока. Недопустимо проведение урока без плана, какой бы опытный ни был учитель.

VI. Проверка выполнения планов. Соблюдение планов.

Всякий план, даже составленный очень хорошо, останется пустым, формальным документом, если не проводится систематическая его проверка и контроль.

Проверка выполнения и контроль— основное средство руководства.

Проверка выполнения протекает по двум направлениям: одним путем текущей самопроверки, когда каждый работник (директор, заместитель директора, учитель) систематически, повседневно, попутно проверяет свою работу с точки зрения выполнения плана, отмечает это в соответствующем столбце плана, подводит итоги работы и представляет письменный отчет руководству; второе—когда систематическую проверку и контроль проводят руководители, в первую очередь директор школы (зав) и его заместитель по учебной части.

Директор школы (зав) всегда должен помнить что он—представитель государственного контроля на месте и к делу проверки и контроля должен относиться с большой ответственностью. Путем широкого развертывания критики и самокритики он должен выявлять все недочеты в работе школы и проводить мероприятия по немедленному изжитию этих недочетов. Только при этих условиях план оправдывает свое назначение.

Вместе с этим директор и все работники школы со всей ответственностью должны относиться к делу ухода за планом и его сохранности. Планы должны храниться в соответствующем месте в чистом виде. В конце каждого учебного года все рабочие планы подлежат описи; каждый из них должен быть пронумерован и в переплете сдан в школьный архив.

Планы работы школы и учителя вместе с другими школьными документами должны храниться так, чтоб их можно было видеть не только через один—два года, но в любое время и в последующем.

Управление начальных и средних школ
Министерства просвещения Грузинской ССР.

1-50 17.12.55

პასუხისმგებელი რედაქტორი მ. ზურბულაძე

შპვ. № 240.

ფე00985.

ტირაჟი 2000.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან არსებული პოლიგრაფიის, გამომცემლობისა და წიგნით ვაჭრობის საქმეთა სამმართველოს № 2 სტამბა, ფურცელადის ქ. № 5.